

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

DEJA DOLER
IVANOVIĆ
ZAPISANA
ROKOMETU
IN LJUBLJANI

Ljubljana

MESTNI REDARJI PRAZNUJEJO 30 LET. GRAFITI SO DOVOLJENI NA 17 LOKACIJAH PO MESTU. PONOČI SMO SE POTIKALI PO LJUBLJANI - ZANIMALO NAS JE, KAJ LAHKO SREDI NOČI DOBIMO ZA POD ZOB. SPOZNAVAMO ŠIŠKO. POLEG TEGA SMO V PRIČAKOVANJU VINA Z GRAJSKEGA GRIČA.

06 Bazar vsega lepega
Na Jesenskem Tabor Bazarju so svoje izdelke predstavili lokalni ustvarjalci.

07 Žlahtna kapljica z Grajskega griča
V Grajskem vinogradu je bila že peta trgateg.

08 Pinelin glasbeni dom
Mateja in Rok v svoji dnevni sobi prirejata koncerte vrhunskih glasbenikov.

09 Novi kolopark za počasne in hitre
Naselje Cesta v Gorice je dobilo igrišče s koloparkom in družabnimi igrami.

10 Kultura nas bogati

MOL podpira številne nevladne organizacije in samostojne ustvarjalce s področja kulture, saj so ti izjemnega pomena za mesto.

12 Zdaj še fablab, kmalu pa letni kavarniški paviljon
Zadnje desetletje je v kontejnerju na Petkovškovem nabrežju deloval najmanjši javni »fablab« v Evropi – RogLab.

14 Novi način komunikacije z vašim osebnim zdravnikom
Predstavljamo vam novo, varnejšo obliko e-komunikacije prek portala za paciente, ki ga uvaja ZD Ljubljana.

16 Ustavimo viruse HPV
Bi preprečili raka, če bi imeli to možnost? S cepljenjem proti virusom HPV jo imate.

18 Igrajo s srcem, tudi za okolje
Organizatorji evropskega prvenstva v rokometu za ženske so si zastavili velik cilj — biti pionirji v trajnostni organizaciji prireditve.

20 Ljubljančanka
Rokometašica Deja Doler Ivanović se spominja svojih športnih začetkov na Galjevici in ponosno pričakuje prihajajoče evropsko prvenstvo.

24 Varčujemo
Nekaj nasvetov za zmanjšanje rabe energije, popravilo in predelavo rabljenih izdelkov ter kuhanje brez odpadkov.

26 Poskrbite za svoje elektronske naprave
Do 21. oktobra lahko na različnih zbirnih mestih oddate svoje nedelujoče ter delujoče aparate in računalnike.

27 Varuhi našega mesta

Mestno redarstvo že 30 let skrbi za red in mir v Ljubljani.

30 Kjer so grafiti dobrodošli
V Ljubljani je 17 lokacij, kjer je dovoljeno grafitiranje. Ulični umetniki tam lahko pokažejo vso svojo ustvarjalnost.

32 Lačni ob enih ponoči
Odpravili smo se na ulico in preverili, kaj dobrega lahko prigriznemo v poznih nočnih urah.

36 Palača s kinom in mogočnimi kipi
Obiskali smo stavbo Delavske zbornice, kjer so doma Slovenska kinoteka, pravniške pisarne in nekaj stanovalcev.

37 Doživel sem vse, od samega dna do bleščatega odra
Baletni plesalec Kenta Yamamoto ima rad počasnost življenja v Ljubljani.

38 Vas, ki je mesto postala

V Šiški imajo poleg zelo dobre slaščičarne, balinarskega kluba ter hiše branja, pisanja in pripovedovanja tudi čudežni izvir.

40 Veščina samospoštovanja in samozaupanja
Pri sankukai karateju se odrasli in otroci učijo samozavesti, odločnosti, discipline in koordinacije.

42 V živo je neponovljivo
Slovensko komorno glasbeno gledališče izvaja novejšo operno glasbo, ki jo navdihuje vsakdanje življenje.

47 Prof. dr. Jože Mencinger (1941-2022)
Od nas se je poslovil pravnik, ekonomist in častni meščan Ljubljane.

48 Pozor!
Tudi med 26. Ljubljanskim maratonom bodo volišča, kjer bodo potekale volitve za novega predsednika Republike Slovenije, dostopna z avtom, avtobusom in peš.

Ljubljana

oktober 2022

Izdajatelj
Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj
župan Zoran Janković

Uredniški odbor
Marjan Sedmak (predsednik), Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei

Odgovorni urednik
mag. Nenad Senić

Urednica
Nina Kožar

Oblikovna zasnova
Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje
Maja Petrovič

Foto na naslovnici
Primož Lukežič

Tisk
Salomon, d. o. o.

Naklada
129.700 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na:
revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

DR. DAN PODJED

antropolog in etnolog

Celjan v Ljubljani

Sitting je v svoji pesmi elegantno razložil, zakaj se med pohajkovanjem po vlemestu čez lužo počuti kot tujec: »I don't drink coffee, I take tea, my dear / I like my toast done on one side / and you can hear it in my accent when I talk / I'm an Englishman in New York.«* Razumem ga. Podobne občutke sem imel tudi sam, ko sem se leta 1993 priselil v slovensko prestolnico. Ljubljana mi ob prvih stikih ni bila všeč. Zdelo se mi je siva, pusta, megljena. Nisem si mogel predstavljati, zakaj bi jo obiskal kakšen turist. Le kaj bi videl v takšnem dolgočasnem mestu?

Da bi čim hitreje prispel nazaj v rodno Celje, kamor sem se med študijem vračal vsak konec tedna, sem si kupil avto znamke Yugo, ki ga je prejšnji lastnik izboljšal z najrazličnejšimi dodatki. Imel je strešno okno, centralno zaklepanje (brez šale!), zatemnjena stekla, široke pnevmatike in aluminijasta platišča ter predvajalnik cedejev in zvočnike, ki so v ritmu glasbe potresavali policičko. S tem vozilom, ki ga mimoidoči niso mogli niti spregledati niti preslišati, sem se tu in tam pokazal v središču prestolnice. Še zdaj se spomnim, kako sem se pripeljal čez Tromostovje in parkiral na Prešernovem trgu. Nisem bil edini objestnež, ki je tam pustil vozilo. Takrat je bilo mestno središče namreč namenjeno tudi avtomobilom in avtobusom, ki so se rinili skozi ozke ulice.

Spomini na tisto mesto in tedanje navade se mi zdijo skoraj nepojmljivi. Zdaj je mestno središče že dolgo zaprto za avtomobile, parkirati ob Prešernovem spomeniku

se zdi svetoskrunsko. V desetletjih, ki sem jih preživel v mestu, se je spremenil tudi moj odnos do avtomobila, ki ga več ne fetišiziram. Predlanskim smo se avtomobilu celo dokončno odpovedali in brez njega dobro shajamo. V dveh letih se je izkazalo, da lahko kot družina s tremi otroki s kolesom, javnim prevozom in sistemom za izposoj električnega avtomobila pridemo kamorkoli in še precej prihranimo.

V treh desetletjih se je Ljubljana bistveno spremenila, spremenil pa sem se tudi sam, saj se v njej počutim bolj domače kot v Celju. Všeč mi je, da mesto ni preveč sterilno in da so v njem predeli, kot je Metelkova, ki so namenjeni mladim. Pomembno se mi zdi, da Ljubljana kot univerzitetno mesto razume pomen takšnih stičišč, kjer onkraj rednih študijskih programov nastajajo ustvarjalne in prebojne zamisli, in hudo mi je, kadar mestna oblast njihovo vrednost spregleda.

Rad živim v Ljubljani – in to si upam javno priznati celo v Celju. Precej verjetno je, da bom z družino do nadaljnjega ostal tu, čeprav sem še pred leti mislil, da je moje bivališče zgolj začasno. Tudi če bom za vedno ostal »legalni tujec«, torej »legal alien« iz tiste pesmi, bom svojo (z)mešano identiteto gojil še naprej ne glede na to, kaj pravijo drugi. Podobno je svetoval tudi Sting: »Be yourself no matter what they say ...«** Na srečo Ljubljana to dopušča tako meni kot študentkam in študentom, ki se v mesto še vedno priseljujejo – in včasih ostanejo za vedno.

*»Ne pijem kave, ampak čaj, ljuba duša / in kruhek imam rad popečen le z ene strani / saj iz moje govorice lahko ugotoviš, / da Anglež v New Yorku sem.«

** »Bodi, kar si, ne glede na to, kaj pravijo drugi ...«

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, ter v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL ([ljubljana.si/si/moja-ljubljana/nepremicnine-mol](https://mol.si/moja-ljubljana/nepremicnine-mol)), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAMO

KAŠELJ

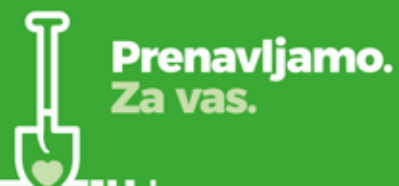
Izključna cena: 398.800 €
Zemljišče s parc. št. 106/15
v izmeri 1994 m²

DOBRUNJE

Izključna cena: 578.550 €
Zemljišči s parc. št. 426/4
v izmeri 1394 m² in parc. št. 600/8 v izmeri 1912 m²

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Izključna cena: 2.260.000 €
Prostori v stavbi št. 1725-466
na Resljevi cesti 14, in sicer v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži,
v skupni izmeri 1250,11 m²

ZA VES PROMET ZAPRTA CESTA VSTAJE

Zaradi gradnje javne kanalizacije je do 22. decembra za ves promet zaprta Cesta vstaje od križišča z Ulico Ivce Pirjevečve do hišne številke Cesta vstaje 64.

Obvoz je mogoč po gorenjski avtocesti, izvoz Šmartno oziroma Brod.

Na omenjeni cesti v okviru projekta Čisto. Zate. gradijo kanalizacijo za komunalno odpadno vodo, hkrati pa poteka tudi obnova oziroma dograditev preostale komunalne infrastrukture.

Celotne informacije o mobilnosti in zaporah cest v Ljubljani lahko spremljate na našem portalu aktualnih prometnih informacij PROMInfo na prominfo.projekti.si/web.

Spoštovane krvodajalke, spoštovani krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se naročite na odvoz. Krvodajalski akciji bosta 14. in 28. oktobra na Zavodu RS za transfuzijsko medicino na Štajmerjevi ulici 6. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Vse, ki si želite postati krvodajalci, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev na spletni strani rks.si/si/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo, da vas bomo lahko prek SMS-sporočila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije. Za dodatne informacije nas lahko pokličete na 01/620 72 90 ali nam pišete na kaplja@rdedekrizljubljana.si. Sporočite nam svoje vtise o poteku odvzema krvi, morebitne spremembe osebnih podatkov ter število darovanj krvi, da vam po pošti pošljemo zahvalo.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

JAVNO ZBIRANJE PONUDB ZA ODDAJO KAVARNE S TERASO V CENTRU ROG

Javni zavod Center Rog oddaja delno opremljeno kavarno/bar v 1. nadstropju prenovljene nekdanje tovarne Rog na Trubarjevi cesti 72 v Ljubljani. Predvideno odprtje je poleti prihodnje leto. Notranjost meri 105 kvadratnih metrov, predmet najema pa je tudi zunanja terasa s pogledom na Ljubljano (velikost približno 400 kvadratnih metrov). Izhodiščna ponujena najemnina znaša 1500 evrov na mesec brez vključenih tekočih stroškov.

Želijo si kakovostne in cenovno prijazne ponudbe pijač in prigrizkov ter partnerja, ki se bo programsko vključeval v vizijo Centra Rog.

Razpisna dokumentacija je na voljo ves čas trajanja razpisa, tj. do 20. oktobra 2022, na spletni strani **center-rog.si**.

V oktobru in novembru sledi še javno zbiranje ponudb za oddajo trgovinskih lokalov z vhodom s Petkovškovega nabrežja, vsak meri približno 50 kvadratnih metrov z mezzaninom.

Za dodatne informacije pišite na nina.skrat@center-rog.si.

POPRAVEK

V članku z naslovom Pogumno dejanje v Tivoliju v letošnji septembrski izdaji glasila Ljubljana na strani 6 smo napačno navedli ime šole. Aljaž Demšar in Jaka Pečnik sta dijaka Ekonomske šole Ljubljana na Prešernovi cesti 6. Za napako se iskreno opravičujemo.

Uredništvo

Župan prejel najvišje priznanje F3ŽO

Župan Zoran Janković je na letošnjem Festivalu za tretje življenjsko obdobje (F3ŽO) prejel častno priznanje za izjemno podporo in skrb za življenje starejših. Omenjeni festival se osredotoča na aktivno staranje, izboljšanje kakovosti življenja starejših in uresničevanje solidarnosti med generacijami. MOL na festivalu vsako leto pripravi pester program, v katerem z ljubljanskimi javnimi zavodi in podjetji ter nevladnimi organizacijami predstavi dejavnosti za aktivno in kakovostno življenje v tretjem starostnem obdobju.

Župan, ki je bil letos tudi častni pokrovitelj festivala, se je organizatorjem zahvalil za prejetu priznanje in dejal, da mu veliko pomeni. Poudaril je, da sta v današnjih negotovih časih solidarnost in varnost še toliko bolj pomembni, in v ospredje postavil tri izzive, s katerimi se bomo morali soočiti v prihodnje: covid-19, prehrabna in energetska draginja.

Ljubljana ponovno med najbolj trajnostnimi destinacijami na svetu

Ljubljana se je že osmo leto zapored uvrstila na seznam Top 100 Destination Sustainability Stories in postala edino mesto na svetu, ki je ta naslov prejelo osemkrat. Mednarodno strokovno žirijo je tokrat prepričal projekt Digitalno inoviranje Plečnikove dediščine. Z njim so v Turizmu Ljubljana digitalizirali pet enot Plečnikove nepremične kulturne dediščine na območju MOL in regije Osrednja Slovenija ter projekt nadgradili z dvema produktoma, petzvezdičnim doživetjem Mojster Plečnik in igrificiranim vodenjem po Plečnikovi viziji.

Bazar vsega lepega

NINA KOŽAR

Dvorana Tabor je sicer po duši telovadnica, po srcu pa središče družabnega življenja okoliških prebivalcev in preostalih meščanov. Tako je bilo tudi prvo oktobrsko soboto, ko se je na njenem zunanjem igrišču dogajal Jesenski Tabor Bazar pod krošnjami. Organizatoriki Sara Isa Djukanović in Zanda Priedite sta izbrali 30 lokalnih ustvarjalcev ilustracij, oblačil, modnih dodatkov in uporabnih izdelkov, ki so tam postavili stojnice in se predstavili kupcem. Ključni kriteriji za izbor so bili ročna izdelava ter ponovna raba in predelava materialov. Bazar je obiskalo veliko ljudi vseh starosti, ki so se družili na koncertu, otroških delavnicah in predstavah. Še sonce je prišlo.

Žlahtna kapljica z Grajskega griča

NINA KREUZER

Na južnem pobočju Grajskega griča že sedem let raste 1050 trsov vinske trte bele sorte belpin in rdeče sorte rdečegrajc. Po letošnji že peti trgatvi je strokovni nosilec vinograda dr. Franci Čuš, predstojnik Oddelka za sadjarstvo, vinogradništvo in vinarstvo na Kmetijskem inštitutu Slovenije, ocenil, da sta se tako rdeča kot bela sorta lepo naužili toplega poletnega sonca. Zato si lahko obetamo še en zelo kakovosten letnik, s katerim bodo napolnili približno 600 steklenic posamezne sorte. Lanski letnik vina iz Grajskega vinograda bo okoli martinovega na voljo v Grajski trgovini, okusili pa ga boste lahko tudi v gostinskih lokalih Ljubljanskega gradu.

Pinelin glasbeni dom

NINA KOŽAR

Medtem ko mlada makedonska skupina Perija uglasuje svoja tradicionalna glasbila, nam gostitelja ponudita belo in črno vino ali čaj. Smo v stari meščanski večstanovanjski hiši na Erjavčevi ulici, v domu Mateje Bedenk Košir in Roka Koširja. Že 13 let v svojo Pinelino dnevno sobo vabita vrhunske domače in tuje glasbenike, ki igrajo v glasbo zaljubljenemu občinstvu. Po nastopu, med katerim srca bijejo v sedemosminskem taktu, vsak pospravi svoj stol, kuhinjski pult se napolni s prigrizki, glasbeniki se pomešajo med poslušalce, večer pa se prevesi v lepo noč. Program Pineline dnevne sobe z informacijami za obiskovalce lahko spremljate na njihovi Facebook strani.

Novi kolopark za hitre in počasne

TAJDA KUŽNER

Nasmejani otroci na kolesih, skirojih in rolgah kukajo izpod čelad, ko neustrašno švigajo po zaobljenih grbinah in ostrih zavojih novega koloparka ob soseski Cesta v Gorice. V njem je prostor tudi za ljubitelje počasnejše zabave, saj so tam še družabne igre velikanke, lesena ogrodja za vadbo ter novi igrišči za košarko in nogomet. Park, ki je bil odprt v okviru letošnjega Evropskega tedna mobilnosti, je na pobudo krajanov in krajanov zrasel tik ob stanovanjski soseski Javnega stanovanjskega sklada MOL. Ob tistih v Šiški, Bežigradu in Novih Fužinah je to že četrti kolopark v mestu, kmalu pa se bodo svojega razveselili še prebivalci Podutika in Štepanjskega naselja.

Kultura nas bogati

Ljubljana je živahno mesto, polno kulturnega dogajanja, ki mu dajejo pečat tudi samostojni kulturni ustvarjalci, nevladne organizacije in druge skupine. Na MOL njihovim programom namenjajo znaten delež proračunskih sredstev, omogočajo jim tudi brezplačno uporabo prostorov.

KAJA BENKO

ivahno kulturno življenje bistveno prispeva k oblikovanju Ljubljane kot odprtega, strpnega in solidarnega mesta, v katerem ljudje različnih svetovnih nazorov živijo v medsebojnem spoštovanju. Na MOL podporo kulturi razumejo kot naložbo, in ne kot strošek. To se kaže tako skozi številne kulturne dogodke kot tudi s posodobljeno in nadgrajeno kulturno infrastrukturo. Posebno pozornost namenjajo podpori nevladnim organizacijam in samostojnim ustvarjalcem, ki ustvarjajo kakovostne programe, saj ti zaradi izjemnega pomena za kulturno identiteto mesta ne smejo biti prepuščeni zgolj tržnim mehanizmom.

Zadnji primer podpore neinstitucionalni kulturni sferi je Pionirski teater, ki so ga sredi septembra odprli v Pionirskem domu. Gre

za nov prostor, namenjen samostojnim kulturnim ustvarjalcem, nevladnim organizacijam ter zavodom in društvom. Vodja teatra Tadej Pišek meni, da je podpora MOL zelo pomembna. »Aktivno sodelovanje z javnim zavodom Pionirski dom je ogromen korak za neinstitucionalno uprizoritevno umetnost in predvsem pionirski pristop aktivnega reševanja te problematike,« pravi Pišek in dodaja, da je MOL s podporo teatru ponudila roko pomoči svobodnim ustvarjalcem. »Županova udeležba na odprtju gledališča in njegova izjemna podpora projektu me navdajata z velikim optimizmom, da bomo s sodelovanjem dosegli velike premike in da bo svobodna produkcija v ponos Ljubljani kot kulturni prestolnici,« je pozitivno usmerjen Tadej Pišek.

MOL od leta 2020 sofinancira **56** štiriletnih programov nevladnih organizacij. S tem skrbi za še stabilnejše pogoje za delovanje nevladnega sektorja v kulturi.

MOL v letu 2022 sofinancira **153** programov kulturnih projektov nevladnih organizacij, samozaposlenih v kulturi in posameznikov.

MOL posameznikom in organizacijam s statusom javnega interesa na področju kulture brezplačno oddaja kar **241** prostorov.

MOL je v letu 2022 za programe in projekte nevladnih organizacij, samozaposlenih v kulturi in posameznikov namenila **3.345.750** evrov.

Na MOL v brezplačno uporabo samostojnim umetnikom in organizacijam oddajajo kar 241 prostorov v skupni izmeri več kot 17.000 kvadratnih metrov. Med temi so tudi bivalni ateljeji v prenovljeni Švicariji. Enega izmed njih je za dve leti v brezplačno uporabo dobila mlada intermedijska umetnica Lea Culetto. »V času (pre)visokih najemnin in pomanjkanja prostora mi ta možnost zagotavlja, da ti dve leti lažje posvetim raziskovanju in novi produkciji. To bi označila tudi kot največjo prednost te podpore. Kot samozaposleni v kulturi namreč opravljamo prekarno delo, ki je večkrat podplačano. Naš prihodek vsak mesec variira, saj je odvisen od števila sodelovanj, zato večina opravlja več del hkrati. Ta ponavadi niso povezana z umetniškim delovanjem. Bivalni atelje brez najemnine nam, mladim umetnicam ter umetnikom, ponuja čas in prostor za delo, umetniško ustvarjanje ter uprizarjanje,« razlaga Lea Culetto, ki se z razstavo Petlje prav te dni predstavlja v še enem mestnem prostoru, Galeriji Kresija.

Nevladni sektor je pomemben partner tudi pri snovanju kulturne politike, zato mu MOL v roke predaja programsko upravljanje javne kulturne infrastrukture. Taki primeri so med drugim Vodnikova domačija, živahno literarno prizorišče, ki ga upravlja zavod Divja misel, Center kulture Španski borci, središče sodobnega plesa, ki ga upravlja zavod EN-KNAP, pa Stara mestna elektrarna, prostor za sodobne uprizoritvene prakse, za katerega skrbi zavod Bunker.

Tina Popovič, vodja nevladne organizacije Divja misel, je spomnila, da MOL od leta 2015, ko so bili izbrani na razpisu, financira njihovo upravljanje Vodnikove domačije in znotraj nje tudi delovanje pisarne Ljubljane, Unescovega mesta literature. »Ta model delovanja nam kot relativno majhni nevladni organizaciji prinaša osnovno stabilnost, ob tem pa se prijavljamo še na številne razpise, prek katerih financiramo svoje programe,« pojasnjuje Tina Popovič in ob tem poudarja še: »Poleg finančne podpore na mestnem oddelku za kulturo podporo mnogokrat dobimo tudi v drugih oblikah – predvsem kot odgovore na vprašanja, ki se nam porajajo, usmeritve na mestne zavode in podobno.«

Nevladne organizacije in samostojni ustvarjalci so vključeni tudi v organizacijo številnih prireditvev, brez katerih si težko predstavljamo kulturni utrip Ljubljane, od zelo priljubljenih brezplačnih festivalov Junij v Ljubljani in Bobri pa vse do Knjižnic pod krošnjami, brez katerih si ljubitelji knjig ne zamišljajo preživljanja prostega časa na prostem. Knjižnice pod krošnjami, projekt, ki ga Divja misel skupaj s številnimi partnerji izvaja že 18 let, brez finančne podpore MOL ter sodelovanja številnih posameznikov in javnih zavodov, ki branje pod drevesi podpirajo tako z omogočanjem skladiščenja v poletnih mesecih kot zagotavljanjem prostora za izvedbo, najverjetneje ne bi bilo.

Sem, kar sem. Kar znam, znam predvsem zaradi svoje poti v mladinskih organizacijah.

Nevladne organizacije so zelo dejavne tudi med mladimi. Urška Česnik, mladinska delavka v zavodu TiPovej!, sebe vidi kot »otroka mladinskega sektorja«. »Mladinskih programov sem se začela udeleževati pri 17 letih. Priložnosti, ljudje in koncept neformalnega, izkustvenega učenja so me navdušili; vedela sem, da želim biti del te skupine. Z Društvom Center za pomoč mladim sem ob podpori mentorjev prepotovala vso Evropo, vodila mladinske delavnice, se naučila organizirati večje dogodke ter voditi skupine. Praktične izkušnje, realni izzivi in varno eksperimentalno okolje, kjer so napake dovoljene, so oplemenitili mojo profesionalno pot. Pridobila sem ogromno delovnih izkušenj, razširila socialno mrežo, svoje kompetence pa nadgradila do točke, ko je bil prehod na trg dela enostaven, suveren, celo zabaven, saj sem vedela, da zmorem. Lahko rečem, da sem ključne življenjske in profesionalne kompetence pridobila ravno v mladinskih organizacijah.«

Zdaj še fablab, kmalu pa letni kavarniški paviljon

Zadnje desetletje je v kontejnerju na Petkovškovem nabrežju deloval najmanjši javni »fablab« v Evropi – RogLab, z odprtjem Centra Rog prihodnje leto pa bo Ljubljana dobila enega največjih. V obeh oblikah je namenjen vsem zainteresiranim, še posebej pa izdelovalcem, ki v ustvarjalnem okolju in s pravo opremo lahko lažje udejanjijo svoje zamisli.

ALENKA KLUN

Kot nam je povedala Renata Zamida, direktorica javnega zavoda Center Rog, lahko na primer otroci v Roglabu »ustvarjajo potiskane majčke in robotke, poklicni oblikovalci in študentje vse od

nakita in oblačil do prčke in čolna ali denimo inovativne tkanine iz ostankov sadja. V zadnjem času je bila dobesedno oblegana delavnica reciklaže srebrnega nakita, na kateri so se tako

udeleženci brez izkušenj kot profesionalke preizkusili v oblikovanju nakita. Delavnico bomo zato ponovili.«

Prek pilotnega projekta RogLab, nagrajenega za inovativnost, so prihodnost Centra Rog načrtovali skozi desetletje sodelovanja z uporabniki, med katerimi je kar 70 odstotkov žensk. Novi kulturni in družabni prostor bo zato odgovarjal na dejanske potrebe različnih skupnosti, pojasnjuje Meta Štular, ki je razvijala in vodila RogLab, in našteva: »Za tiste z ustvarjalno žilico bodo v pritličju različne proizvodne delavnice – mizarska, kovinarska, tekstilna, steklarska, keramična, zeleni lab, ki se bo osredotočal na varovanje okolja, 3D-lab in ne nazadnje kuharski lab.« Oblikovalci vseh generacij se bodo tu lahko naučili dela z raznimi stroji in s pomočjo hišnih tehnikov svoje ideje spreminjali v otipljive predmete – od oblačil in keramičnih krožnikov do nakita in lesenih čolnov. Ustvarjalce in podjetja, ki želijo razviti uporabne predmete

z dodano okoljsko in družbeno vrednostjo, bodo podprli z možnostjo brezplačne uporabe individualnih projektnih studiev v drugem in tretjem nadstropju, medtem ko bo mladini namenjen skupni delovni prostor v sklopu programa Mladi Rog.

Med profesionalnimi in že uveljavljenimi uporabniki RogLaba je tudi modna oblikovalka Petja Zorec, ki je prav tam razvila dežni plašč za gibalno ovirane ljudi, glede novega Centra Rog pa se veseli predvsem »možnosti srečevanja ljudi z različnih področij, ustvarjanja skupnosti kreativnih posameznikov, ki lahko skupaj tvorijo lepo ekipo«. Pritrjuje ji tudi stanovska kolegica Alja Drame, ki upa, da bodo nadarjeni in perspektivni oblikovalci na enem mestu našli vse odgovore in rešitve za nadaljnje ustvarjanje.

Omeniti velja še produktno oblikovalko Tamaro Lašič Jurković, ki je v malem fablabu z laserskim rezalnikom izdelala zložljivo lučko po imenu Šnavcer. Oblikovalcu keramike Roku Oblaku pa so v RogLabu pomagali pri razvoju kalupov za keramične izdelke. Kot pravi Oblak, bo na tem področju možnosti za uspešno delo kmalu še več, saj bo v Centru Rog zaživela steklokeramična delavnica, kjer bodo na voljo še dodatne tehnologije za oblikovanje keramike in seveda stekla.

V kompleksu, katerega odprtje načrtujejo leta 2023, bo tudi pet rezidenčnih projektnih prostorov, namenjenih izmenjavam s podobnimi centri v tujini. V prvem nadstropju bo nova enota Mestne knjižnice Ljubljana, Knjižnica Rog, ob kateri bo kavarna z izhodom na teraso s pogledom na Ljubljano. V istem nadstropju bo velika prireditvena dvorana na kar 700 kvadratnih metrih, v kateri bodo potekale modne revije, priložnostne razstave, prodajni oziroma sejamski dogodki, različna predavanja in konference – prednost bodo imele teme iz oblikovanja, obrti, izdelovalništva, varovanja okolja, arhitekture ...

Če ste se v zadnjem obdobju sprehodili mimo gradbišča na območju Roga, ste lahko opazili, da RogLaba ni več na znanem mestu. Odslej ga najdete na njegovi končni lokaciji, v novem mestnem Parku izbranih, kjer bo do uradnega odprtja Centra Rog še naprej deloval kot fablab oziroma izdelovalniški prostor, nato pa bo doživel preobrazbo v letni kavarniški paviljon. Ponudba bo zaokrožena z restavracijo in bistrojem z vegansko delikateso na strani kompleksa, ki gleda na Petkovškovo nabrežje.

① V okviru projekta graFEM, ki spodbuja žensko grafičarsko in street art kulturo, je umetnica NezPez leta 2020 beli kontejner odel v novo podobo. Kot omenjeno je med uporabniki RogLaba kar 70 odstotkov žensk. To je evropski unikum na področju tehnoloških organizacij.

② Za razvojni model RogLaba je leta 2018 mesto Ljubljana prejelo nagrado za inovativnost evropske mreže Eurocities: priznanje za izjemne dosežke na področju dejavnosti, ki izboljšujejo kakovost življenja meščanov.

③ Izdelovalniški prostor na 30 kvadratnih metrih ponuja 3D-tiskalnice, laserski rezalnik in gravirni stroj ter CNC-rezkar. Poudarek je prav na dostopnosti produkcijskih orodij. Prek izkušenj, ki so jih nabrali v zadnjem desetletju, bodo v Centru Rog vsebine, partnerstva in načine delovanja nadaljevali in nadgradili v (veliko) večjem merilu.

④ Novi Park izbranih bo okoliške prebivalce in naključne obiskovalce pričakal s sadnim drevjem, velikimi zelenimi površinami (skupno 8000 kvadratnih metrov) in priložnostnimi dnevnimi prireditvami. Na Petkovškovem nabrežju, ki bo po obnovi namenjeno pešcem, pa bodo tudi trgovince z različnimi lokalnimi izdelki.

Pogled v prihodnost

RogLab v malem merilu, ki bi ga lahko primerjali denimo z garsonjero, napoveduje, kakšno bo poslanstvo Centra Rog na skupno zajetnih 8.500 kvadratnih metrih na območju nekdanje tovarne Rog. Z opremo za prototipiranje je bil mali kontejner v zadnjem desetletju podpora in odskočna deska oblikovalcem, umetnikom in podjetnikom pri izvedbi pogosto drznih zamisli – mnoge izmed njih so odgovor na izzive sodobnega življenja. Roglab bo deseto obletnico delovanja praznoval v sredo, 12. oktobra. Tam bo med 16. in 19. uro popoldne odprtih vrat.

Novi način komunikacije z vašim osebnim zdravnikom

V Zdravstvenem domu Ljubljana prehajajo na novo, varnejšo obliko e-komunikacije prek portala za paciente. Ta bo do konca leta nadomestil dozdajšnjo komunikacijo z e-pošto. Portal se že uporablja za komunikacijo z ambulantami družinske medicine v enotah Šentvid, Bežigrad in Vič – Rudnik, postopoma sledijo tudi druge dejavnosti in enote Zdravstvenega doma Ljubljana.

UREDNIŠTVO

V zadnjih treh letih se v ambulantah osnovnega zdravstva soočajo z izjemno povečanim številom telefonskih klicev in e-sporočil. V nekaterih ambulantah se je to povečalo tudi za sto in več odstotkov. Posledica tega so dodatne obremenitve zdravstvenega osebja, ki ga že sicer primanjkuje. To pa pomeni tudi manj časa za osebne obravnave pacientov, ki so temelj dela vsake ambulante.

Namen portala za paciente je zdravstveno osebje razbremeniti administrativnih opravil, s čimer največ pridobijo pacienti, saj imajo v ambulantah tako več časa predvsem za osebni obisk, pa tudi za pogovor po telefonu. Dozdajšnja komunikacija po e-pošti je namreč postala ob tako povečanem obsegu nepregledna, nestrukturirana, velikokrat iz e-sporočila ni razviden niti pošiljatelj niti pacient, ki ima določene zdravstvene težave,

kar zahteva dodatno preverjanje podatkov in jemlje zdravstvenim timom dodaten čas. Poleg tega pa komunikacija po e-pošti ni varna in glede na zakonodajo s področja varstva osebnih podatkov ne dovoljuje izmenjave zdravstvenih podatkov, če ti niso ustrezno kodirani. Pošiljanje kodiranih priponek, kot so izvidi ali napotnice, pa je zahtevno in pacientom povzroča še več težav. V praksi to pomeni dodatne telefonske klice v ambulanto, ker priponek ne morejo odpreti, ne najdejo kode in podobno.

Za paciente, ki niso vajeni ali niso zmožni spletne komunikacije, se ne spreminja nič. Vsi tisti, ki e-sporočil doslej niso pošiljali, bodo še naprej lahko prišli osebno v ambulanto, poklicali po telefonu ali poslali navadno pošto. Osebnih zdravnikov bodo z uvedbo portala imeli več časa za osebno komunikacijo, pa tudi za telefonski pogovor s pacientom.

Za starejše osebe in osebe z invalidnostmi, ki potrebujejo pomoč drugih oseb pri komunikaciji s svojimi osebnimi zdravniki in doslej niso uporabljale e-pošte, torej ostaja vse enako kot doslej.

Uporaba portala se uvaja postopno, saj vsak napredek potrebuje določeno obdobje prilagoditve. Osebam, ki so manj vešče komuniciranja po spletu, v zdravstvenem domu zagotavljajo podporo osebno, ob obisku v ambulanti, in po telefonu. Dodatno imajo odprte posebne termine za osebne obiske brez naročanja, ki so namenjeni osebnim registracijam v portal, urejanju pooblastil za svoje in pomoči pri uporabi. Na spletni strani so pripravili podrobna navodila za uporabo portala in videoposnetek z navodili.

Osebe, ki potrebujejo pomoč pri komunikaciji in so doslej uporabljale e-pošto ter bi v prihodnje želele uporabljati tudi portal, lahko pooblastijo drugo osebo (svojce, skrbnike, prijatelje), ki bo lahko z ambulanto komunicirala v njihovem imenu. To se dogaja večinoma že zdaj tudi pri uporabi e-pošte.

NOVI PORTAL NADOMEŠČA ZGOLJ E-POŠTO. VSE DRUGE OBLIKE STIKA Z AMBULANTO – OSEBNO, PO TELEFONU, PO NAVADNI POŠTI – OSTAJO NESPREMENJENE.

Kako lahko pridobite dostop do novega portala

Portal je na spletnem naslovu **portal.zd-lj.si**. Za dostop do njega za paciente je potrebna REGISTRACIJA, ki je možna na dva načina:

- 1** z uporabo digitalnih potrdil preko SI-Pass neposredno na portalu **portal.zd-lj.si/register-certificate**
- 2** z osebno identifikacijo v ambulanti – medicinsko osebje pacienta doda v sistem in pošlje dve kodi za registracijo, eno po e-pošti, drugo v sporočilu SMS. Veljata 24 ur. Za registracijo z osebno identifikacijo pri zdravniku v ambulanti potrebujete svoje osebno izkaznico ali izkaznico zdravstvenega zavarovanja, svojo številko mobilnega telefona in e-naslov.

REGISTRACIJA V AMBULANTI

- 1** Pri obisku zdravnika povejte, da se želite registrirati na portalu za paciente. Medicinsko osebje vas bo dodalo v sistem in vam dodelilo dve kodi za registracijo (eno boste prejeli po e-pošti, drugo v obliki SMS-sporočila). Bodite pozorni, saj ti dve kodi veljata samo 24 ur!

Za registracijo z osebno identifikacijo pri zdravniku v ambulanti potrebujete:

osebno ali izkaznico zdravstvenega zavarovanja

svojo številko mobilnega telefona

svoj e-naslov

- 2** Po e-pošti boste prejeli povezavo, prek katere dostopate do obrazca Registracija z osebno identifikacijo pri **zdravniku/ci**. Vnesti boste morali obe kodi in e-poštni naslov ter določiti geslo.
- 3** Kliknite še na gumb Registriraj. Če je bila registracija uspešna, boste preusmerjeni na vstopno stran portala.

VSE NADALJNJE PRIJAVE V SISTEM

Ob vseh nadaljnjih prijavah boste morali v sistem vpisati svoj e-poštni naslov in geslo ter klikniti na gumb Pošlji enkratno kodo na e-poštni naslov. V e-sporočilu boste prejeli enkratno kodo, ki jo boste morali vpisati v obrazec po vnosu svojega e-poštnega naslova in gesla. Po vnosu kliknite na gumb Prijava.

Ustavimo viruse HPV

Šestošolke in šestošolci pred zdravniškim pregledom dobijo letak z informacijami o cepljenju proti humanim papilomavirusom (HPV) in obrazcem za soglasje k cepljenju, ki ga podpišejo starši oziroma zakoniti zastopniki. Cepljenje je varno, brezplačno in neobvezno, a zelo priporočljivo. Profesorica dr. Špela Smrkolj, dr. med., in asistentka Mateja Lasič, dr. med., obe z Ginekološke klinike UKC, sta nam odgovorili na nekaj najpogostejših vprašanj, ki se staršem in skrbnikom porajajo pri odločanju za cepljenje otrok.

ANDREJA COMINO

Zakaj je zelo priporočljivo otroke cepiti proti HPV?

Okužba s človeškimi papilomavirusi (humani papilomavirusi – HPV) je ena najpogostejših spolno prenosljivih okužb, saj se večina spolno aktivnih žensk in moških s HPV okuži vsaj enkrat v življenju. Okužba s HPV lahko povzroči številna benigna, vendar zelo neprijetna obolenja, dolgotrajna okužba pa lahko privede do predrakavih in rakavih obolenj anogenitalnega predela, žrela, glave in vratu. Cepljenje je najbolj učinkovit ukrep za preprečevanje okužbe s HPV in njenih posledic. V Sloveniji smo cepljenje proti HPV uvedli v šolskem letu 2009/10 kot neobvezno v programu cepljenja za deklice šestih razredov osnovne šole, od šolskega leta 2021/22 dalje pa se lahko cepijo tudi dečki. Cepljenje ni obvezno, zaradi mladostnosti pa je potrebna privolitev staršev. Cepljenje priporočamo tudi odraslim osebam, vendar pa je ključno cepiti deklice in dečke pred prvi spolnim odnosom, ko do okužbe še ni prišlo. Cepivo jih namreč zaščiti pred okužbo, ne more pa pozdraviti že prisotne okužbe.

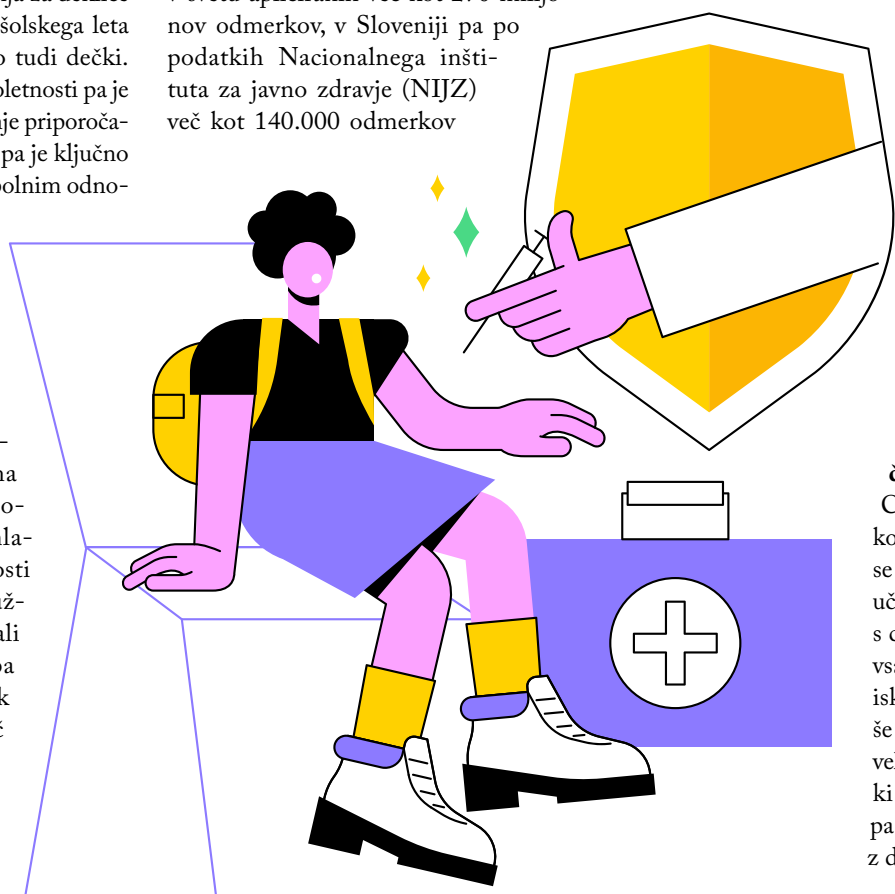
Je dobro cepiti samo deklice ali tudi dečke?

Cepiti je treba deklice in dečke, saj HPV povzroča benigna in rakava obolenja pri obeh spolih. Okužijo se najpogosteje mladostniki in mladi odrasli v starosti med 15 in 25 let, za prenos okužbe pa je dovolj že stik s kožo ali sluznico okužene osebe. Okužba s HPV je glavni vzrok za nastanek anogenitalnih bradavic in za več kot 99 odstotkov primerov raka materničnega vratu. V manjšem, vendar še vedno zelo velikem deležu je okužba s HPV

povezana tudi z nastankom raka zadnjika, raka nožnice in zunanega spolovila, raka penisa ter raka ustnega dela žrela. Gre torej za resna obolenja s hudimi posledicami tako pri ženskah kot moških, ki jih je možno preprečiti z učinkovitim cepivom.

Je cepljenje varno, ima kakšne stranske učinke?

Cepivo proti HPV je varno. Varnost cepiv proti HPV redno spremljata Globalni svetovni odbor za varnost cepiv pri Svetovni zdravstveni organizaciji (SZO) in Evropska agencija za zdravila (EMA). Po podatkih SZO je bilo v svetu apliciranih več kot 270 milijonov odmerkov, v Sloveniji pa po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) več kot 140.000 odmerkov

cepiva. Ob tem so bili zaznani predvsem blagi in kratkotrajni stranski učinki, kot so oteklina, bolečina in rdečina na mestu vboda, slabost, povišana telesna temperatura, glavobol, utrujenost in omedlevica. V Sloveniji resnih neželenih učinkov nismo zabeležili.

Se lahko še kako drugače zaščitimo pred okužbo s HPV?

Zdravila za zdravljenje že prisotne okužbe s HPV ni, zdravimo lahko zgolj posledice, zato so ključnega pomena preventivni ukrepi. Poleg cepljenja se pred okužbo s HPV lahko zaščitimo z varno spolnostjo in pristopom ABC, kar pomeni odložitev prvega spolnega odnosa na obdobje večje zrelosti s partnerjem, ki ga poznamo in mu zaupamo (A – abstinenca), zvestobo partnerjev (B – bodi zvest) ter pravilno in dosledno uporabo kondoma (C – condom).

Kako dolgo po cepljenju pa traja zaščita proti HPV?

Cepivo je v uporabi več kot desetletje in v tem času se je izkazalo kot izjemno učinkovito in varno. Zaščita s cepivom proti HPV traja vsaj deset let, glede na raziskave pa bo najverjetneje še bistveno daljša. Trenutno velja, da poživitevni odmerki niso potrebni, možno pa je tudi sočasno cepljenje z drugimi cepivi.

VARNOST PEŠCEV JE NA PRVEM MESTU

Mestna občina
Ljubljana

www.ljubljana.si

Igrajo s srcem, tudi za okolje

Evropsko prvenstvo v rokometu za ženske novembra v Ljubljani bo največji mednarodni ženski športni dogodek v Sloveniji doslej, hkrati pa bo to prvenstvo, ki želi položiti temelje trajnostni organizaciji velikih tekmovalj v prihodnosti.

KAJA BENKO

V Ljubljani se letos vrhunski športni dogodki vrstijo drug za drugim. Po košarkarsko obarvanem poletju in nedavno končanem svetovnem prvenstvu v odbojki za moške smo že v pričakovanju novega tekmovalja na najvišji ravni. Novembra v dvorano Stožice prihajajo najboljše evropske ženske rokometne ekipe.

Smo v obdobju, ko se vse bolj zavedamo, da bomo kot družba morali spremeniti svoje navade, živeti bolj v sozvočju z naravo in se vesti odgovorno tudi do generacij, ki prihajajo za nami. Izvedba športnih dogodkov na najvišji ravni je zahteven zalogaj, ki pusti odtis tudi na okolju. Organizatorji evropskega prvenstva v rokometu so si zastavili velik cilj – biti pionirji na področju trajnostne organizacije prireditve. »Zdaj smo na točki nič in na začetku nove poti,« pravi Gašper Pavli, vodja trajnosti v organizacijski ekipi prvenstva, in pojasnjuje: »Prvič bomo skozi celotno prvenstvo merili

V okviru priprav na prvenstvo je prvo oktobrsko soboto potekala akcija Žoga tisočerih dotikov, v kateri so sodelovali slovenski rokometni klubi. Pri teku, hoji, vodenju in podajanju žoge je sodelovalo 915 udeležencev, velika večina seveda deklet, starih od 8 do 20 let, iz 26 slovenskih klubov, ki so skupaj v 10 urah in 50 minutah pretekli ali prehodili 81,4 kilometra in žogo pripeljali v dvorano Stožice.

porabo surovin in energentov. Prvič bomo dobili natančne podatke o porabi elektrike in vode, o zbrani količini odpadkov in druge kazalnike. In prvič bomo zares videli, kakšen ogljični odtis bo pustilo prvenstvo.«

Kot rečeno – organizatorji so si določili ambiciozen cilj. Na podlagi izkušenj z organizacijo tokratnega prvenstva bodo pripravili priročnik za trajnostno izvedbo prireditev, za katerega si želijo, da bi postal obvezen del prihodnjih športnih dogodkov na najvišji ravni pri nas in v tujini.

Ljubljana je pravo mesto za prvo tovrstno organizacijo prvenstva, saj se je MOL že leta 2007 zavezala k trajnostnemu razvoju mesta, v katerem se prepletata skrb za kakovostno življenje meščank in meščanov ter ohranjanje naravnega okolja. Da je Ljubljana vodilna

na tem področju, kaže tudi uvrstitev mesta na sam vrh dozdajšnjih zelenih prestolnic Evrope. Zato podpora organizaciji dogodka po trajnostnih načelih tu ni bila vprašljiva. A čeprav so glede na trajnostno usmeritev Ljubljane podporo pričakovali, Gašper Pavli priznava, da so bili vseeno presenečeni, ker so pri sogovornikih v mestni upravi ter javnih podjetjih naleteli na res izjemno odprto in kooperativen odnos s številnimi predlogi in prikazi dobrih praks.

V Ljubljani so nekatere trajnostne prakse že ustaljene. Med drugim se obiskovalci na prireditve v dvorano Stožice lahko brezplačno pripeljejo z mestnimi avtobusi (ob predložitvi vstopnice), avtobusi jih pred dvorano čakajo tudi po končanem dogodka. Spodbujajo jih tudi, da pridejo s kolesi; pred dvorano so tako postajališče BicikLJa kot stojala za priklenitev koles. Prvenstvo bodo tudi tokrat zaznamovali s sajenjem dreves, predvidoma jih bodo posadili 16, kolikor je sodelujočih reprezentanc.

Glede na to, da je promet eden večjih onesnaževalcev okolja, je mobilnostni načrt za izvedbo takšnega dogodka ključnega pomena. Poleg že omenjenih praks v Ljubljani so

organizatorji na tem področju dodali še dva ukrepa: sodelujoče rokometne ekipe bodo od njihovih hotelov do dvorane prevažali izključno z električnima avtobusoma, električna so tudi vsa uradna vozila prvenstva.

Za zmanjšanje ogljičnega odtisa se je treba posvetiti tudi ravnanju z odpadki. Cilj je količino odpadkov zmanjšati za 30 odstotkov v primerjavi s preteklimi tovrstnimi dogodki. Glede tega so organizatorji našli odlične sogovornike v javnem podjetju Voka Snaga, kjer so jim predstavili številne dobre prakse na tem področju. Ker na množičnih prireditvah med odpadki prevladuje embalaža, so se posebej posvetili prav tej vrsti odpadkov. Z dobavitelji hrane in pijače so se dogovorili, da čim več uporabljajo embalažo za ponovno uporabo. Po uporabi jo bodo prevzeli nazaj, da ta ne bo ostala na prizorišču.

Zala Stojin Božič, menedžerka prehoda v krožno gospodarstvo na MOL, osredotočenost na okoljski vidik priprave prvenstva pozdravlja: »S trajnostno organizacijo dogodkov aktivno udeležamo vizijo trajnostnega razvoja lokalne skupnosti in družbeno odgovornost, podpiramo lokalno gospodarstvo in pridelovalce hrane,

izboljšujemo kakovost bivanja za vse ter zmanjšujemo porabo naravnih virov.«

V okviru priprav na prvenstvo so v ospredju tudi prakse krožnega gospodarstva. Rokometni klubi iz vse Slovenije so se pridružili akciji zbiranja starih rokometnih dresov in žog, iz katerih bodo ob pomoči društva Smetumet nastale lepe zapestnice, ki jih bodo prodajali kot uradne izdelke prvenstva. V pripravo na prvenstvo so vključeni tudi ljubljanski osnovnošolci in otroci iz vrtcev. Tam zbirajo staro bombažno blago, ki ga bodo nato predelali, nanj pa natisnili najboljše motive, ki jih bodo na temo ženskega rokometarja otroci narisali na papir, narejen iz invazivne tuje rodne rastline japonski dresnik.

Organizatorji so se torej skupaj s partnerji zavezali, da bodo prvenstvo v največji možni meri izvedli tako, da bo prireditev prispevala k dinamičnemu ravnesju med človekom in naravo ter omogočala družbeno pravičnost in solidarnost. K trajnostnim praksam pa spodbujajo tudi obiskovalce. Z različnimi komunikacijskimi aktivnostmi jih bodo seznanjali s trajnostnimi navadami ter jih vabili, da na tekme pridejo peš, s kolesom ali drugimi trajnostnimi načini prevoza.

Delajo s srcem

Največje mednarodno športno tekmovalje za ženske pri nas je idealna priložnost, da opozorimo na opolnomočenje žensk v športu. Moč žensk in enakopravnost v ospredje postavljajo ambasadorke prvenstva, med katerimi so tudi podžupanja Tjaša Ficko, nekdanja vrhunska rokometarica Deja Doler Ivanović (intervju z njo lahko preberete na naslednjih straneh) in koordinatorka ambasadorok dr. Marta Bon. Posebno noto ženski moči daje tudi himna prvenstva, ki jo izvaja Senidah. Ženski šport je enako (če ne še bolj) borben, zanimiv, napet in poln adrenalina kot moški. V dvorani Stožice vedno vlada odlična energija in kapetanka slovenske reprezentance Ana Gros obljublja: »Naredile bomo vse, da pridemo čim višje, a potrebovale bomo tudi nekaj pomoči glasnih slovenskih navijačev!«

Evropsko prvenstvo v rokometu za ženske bo od 4. do 20. novembra. Skupinski del prvenstva bodo gostili Ljubljana, Celje, Podgorica in Skopje, boji za medalje pa bodo potekali v dvorani Stožice. Tam bo v nedeljo, 20. novembra, tudi veliki finale. Vstopnice lahko kupite na spletni strani tickets.eurohandball.com/sl/women2022.

LJUBLJANČANKA

Deja Doler Ivanović je nekdanja odlična rokometasica, danes pa direktorica RK Krim Mercator. Vse življenje je zapisana rokometu, ki ga je začela igrati na domačem Rudniku že v osnovni šoli. Dve desetletji po največjih klubskih uspehih ljubljanskega ženskega športa, naslovih evropskih prvakinj, se v vlogi ambasadorke veseli še enega vrhunca: evropskega prvenstva in prihoda najboljših reprezentanc stare celine v Ljubljano.

JAK VREČAR

Deja, zrasli ste na ljubljanskih roketnih igriščih. Kdo vas je prvič odpeljal tja?

V roketi so me zelo zgodaj potegnili učitelji športne vzgoje in klubski trenerji. Ti so prišli k nam v osnovno šolo, nam pokazali žogo in nekaj osnov ter nas povabili na prvi trening. V klubu sem potem hitro spoznala vrsto enkratnih ljudi, na primer našo legendarno klubsko mamo Cveto Benet, in moja usoda je bila zapečatená. Ampak če se vrnem k temu prvemu stiku z roketom ... Dan po prvem uradnem treningu smo deklice odigrale tudi že prvo tekmo. Prišel sem, da takrat nisem poznala niti vseh črt na roketnem igrišču. Tekmo je spremljal tudi veliki športni strokovnjak, v prostem času moj oče, nekdanji košarkar. »Punca moja, kaj če bi se ti s tole žogo šla še malo igrat domov na vrt?« so bile njegove nepozabne besede. Ko bi vi vedeli, kolikokrat sem ga na to pozneje v svoji karieri spomnila in koliko se je moral o zarečenem kruhu naposlušati tudi od drugih tedaj prisotnih. *(smeh)*

V Ljubljani in okolici se je včasih vedelo, kje v mestu je doma kak šport. Šole z Broda in Brezovice so vladale v odbojki, tiste okrog stadiona za Bežigradom, Ilirije, Kodeljevega so bile močne v nogometu, roketi pa ste sčasoma obvladali vi z Rudnika, kajne?

Ja, v mojih časih je bilo kar nekaj tega »mikrolokalnega patriotizma« in konkurence med deli Ljubljane. Že osnovnošolske tekme so bile napete in polne boja za prestiž. Med članicami je tedaj vladala Olimpija, pri najmlajših so dobro delali tudi v Polju, razcvet v moji generaciji pa se je res zgodil na Rudniku. Zveza športnih društev Krim je imela vrsto športnih ekip, ampak roketi, še posebej ženski, je s časom postal nesporna številka ena. Imela sem srečo, da sem bila doma blizu in sem lahko hodila na trening sama s kolesom. Še danes se zavzemam za to, da otroci vsaj na začetku športne poti preizkusijo različne panoge in da predvsem ostanejo v domačem okolju. Saj poznate zgodbe o starih taksistih, ki morajo najmlajše razvažati na vse konce in kraje.

To so bili časi, ko smo recimo še v Šiški le redki vedeli, kje je ta vaša »Galjevica, ljubljanski kotiček, kamor se pride z avtobusom številka 3«.

Drži. Na začetku smo bili res tak majhen klub na obrobju mesta. Ampak sčasoma je bilo vse bolj jasno, da so pred nami velike stvari. Nismo preskakovali stopnic, smo pa z leti rasli in se vzpenjali vse više. To je bilo prelomno obdobje, ko je v klub kot predsednik in prvi glavni sponzor, pa tudi motivator in vselej energije poln navijač prišel tudi današnji župan Zoran Jankovič. Imeli smo dobro ekipo, predvsem pa so vsi v klubu verjeli, da lahko dosežemo vrhove. Najprej so nas, krimovke in krimovce, najbrž imeli za norce, potem za sanjače, na koncu pa, upam, tudi vizionarje.

Vi ste od nadarjene osnovnošolke v tem istem domačem klubu »pred domačim pragom« prišli do dveh naslovov evropskih prvakinj. Danes se to bere skoraj neverjetno. Dobesedno z zunanjega asfaltnega igrišča, ki smo ga pometali pred treningi, sem z ekipo prišla do največjega pokala. Nekako spontano je šlo vse skupaj. Najprej sem izbrala športno gimnazijo, to danes že obiskuje tudi moja starejša hči, petnajstletnica, in

prav tako roketetašica. Pogostejše kot v kino ali na biljard sem hodila na treninge. Ne da bi se tega vselej dobro zavedala, sem postala v nekaj letih članica vrhunske evropske roketne ekipe.

Bili ste tudi najboljše strelka v odločilni tekmi za prvi evropski vrh. Koliko se še spomnite let 2001 in 2003, ko je Krim osvojil dva naslova evropskih klubskih prvakinj?

To so nepozabni dogodki. Čustva se še danes prebudijo, ko se spomnim na prvi naslov, ki smo ga osvojile v dvorani na Kodeljevem. Kakšno noro vzdušje. Ljudje so dobesedno »viseli s stropa« dvorane. Če bi danes videli ta ambient, nam otroci tako ne bi verjeli, tisti, ki so takrat navijali za nas v živo ali po televiziji, pa tega gotovo niso pozabili.

Vi ste nehali igrati precej zgodaj. Zakaj?

Če gledamo po starosti, sem se res upokojila precej zgodaj, še pred tridesetim letom. Ampak ker sem bila vrhunska športnica že od začetka gimnazije, sem po dolgi sezoni treningov in tekem začutila, da nisem doma le na igrišču. Lahko bi šla na pet koncev Evrope ali igrala doma, a sem imela dovolj in sem se poslovila na vrhu. Z možem Urošem sva si želela in tudi ustvarila družino, v istem času pa so mi v klubu ponudili novo priložnost. Delala sem v Krimu, po rojstvu druge hčerke sem šla za tri leta tudi na ministrstvo za izobraževanje in šport. Kot diplomirana ekonomistka sem bila na direktoratu za šport, potem tudi v financah in na področju šolstva. Oborožena s temi novimi izkušnjami sem se potem vrnila v upravo našega kluba.

Časi za šport niso vedno rožnati. Tudi Krim je bil v velikih težavah. Kako ste preživeli ta leta?

Prebrodili smo naporno obdobje, bili, iskreno povedano, finančno zelo blizu brezna, a smo se izvlekli. Vrnili smo se k izhodiščem, vračali dolgove, hkrati pa smo ostali v najvišjem rangu tekmovanja. Krim je rekordnih 28 let udeleženec evropske lige prvakinj in trdo smo delali, da se tradicija ni prekinila. Še več energije smo vložili v delo z mladimi, z denarjem racionalno delamo še danes. Ne zapravljamo in kadrovske nimamo take ekipe kot kdo v tujini. Ostajamo pa vedno družina. To miselnost prinašam iz svojih igalskih časov: postaviti si moramo visoke cilje in dosežemo jih lahko le skupaj, povezani.

Ko ste še igrali, so bile v moštvu igralke z različnih koncev Evrope, iz Ukrajine, Rusije, nekdanje Jugoslavije. Do danes so prihajale vrhunske igralke od vsepovsod, tudi iz Francije in celo Brazilije. Jih je pritegnilo tudi mesto? To je ves čas del našega DNK. Ne glede na sestavo smo tudi lokalna, ljubljanska ekipa. Danes tudi v Šiški vedo, da je Krim evropski klub iz Ljubljane. *(smeh)* Ena od izkušenj, ki jih imam iz igalskih let in ki se potrjuje tudi danes, je, kako pomembno je, da se človek dobro počuti v okolju, v katerem dela. Cela vrsta prišlekinj iz moje generacije si je po koncu kariere tukaj ustvarila dom. Mesto je bilo velik magnet, še posebej v letih, ko je Krim doživljal padce. Takrat je bilo še pomembnejše, da smo igralke lahko pritegnili tudi s tem, da smo doma v Ljubljani. Tujke nas poznajo, z ustnim izročilom se med njimi širijo izpovedi iz prve

»KRIM JE REKORDNIH 28 LET UDELEŽENEC EVROPSKE LIGE PRVAKINJ.«

roke. Vedo, da prihajajo v krasno mesto, varno, v najbolj zeleno evropsko prestolnico.

Živijo igralke na istem koncu?

Ne, danes jih najdete vsepovsod po mestu. Že pred prihodom se razgledajo, preverijo, kje bi lahko stanovale, nekatere si najdejo lokacijo same, drugim jo pomagamo izbrati mi. A povem vam, da take, ki ji ne bi bilo všeč, ni.

Šport je odlična promocija mesta. Kaj pričakujete od prihajajočega evropskega roketnega prvenstva?

Ponosna sem. Veliki športni dogodki dajejo mestu prepoznaven pečat, utrjujejo njegov ugled, spodbujajo šport in še vrsto drugih dejavnosti. Uživam, da sem lahko del prvenstva, saj o takih dogodkih sanjam; ne, popravila se bom, razmišljam že dolgo. Tema moje magistrske naloge na ekonomski fakulteti je prav organizacija sklepnih tekem, »final foura« za klube. Ampak zdaj

»ČUSTVA SE ŠE DANES PREBUDIJO, KO SE SPOMNIM NA PRVI NASLOV, KI SMO GA OSVOJILE V DVORANI NA KODELJEVEM. KAKŠNO NORO VZDUŠJE!«

je čas za tekmovanje držav in Ljubljana bo odlična gostiteljica. V mesto pridejo najboljše reprezentance in najboljše igralke, z njimi pa tudi zvesti navijači, roketni navdušenci, ki bodo popestrili mestni utrip in nas поблиže spoznali, ko bodo tu. Vsem, ki imate možnost, priporočam, da pridete v Stožice in postanete del tega dogodka. Ni treba čakati samo na uspeh naših deklet, evropsko prvenstvo bo res praznik.

Ste tudi ena od ambasadork tekmovanja. V »ekipi« ste zbrane uspešne ženske z različnih področij. Torej ne gre le za šport?

Zgodba je veliko večja. Širim glas o športu, hkrati pa tudi o pomembnih širših temah, o trajnosti, opolnomočenju žensk in pomenu enakovrednosti spolov v današnjem svetu. Ko sem prvič videla celoten seznam ambasadork, sem bila navdušena. Imamo ogromno znanja, gre za posameznice s kompetencami, ki znamo zelo uspešno delati. Ne zato, ker smo ženske, ampak ker smo dobre. Naš spol ni vstopnica, naše znanje je tisto, ki nam odpira vrata.

Kaj sporočate Ljubljančankam in Ljubljančanom?

Pridite na tekme evropskega prvenstva. Tudi moški. *(smeh)*

MARKO MATKOVIČ

koordinator projekta LIFE IP Care4Climate pri Institutu »Jožef Stefan«

Trije preprosti ukrepi za zmanjšanje rabe energije

Prej časa sem se v okviru projekta LIFE IP Care4Climate (na kratko C4C), ki ga vodi ministrstvo za okolje in prostor, udeležil delovnega sestanka o učinkovitosti rabi energije v gospodinjstvih. Zbirali smo predloge za preproste ukrepe, ki ne zahtevajo izdatnih investicij, a prinašajo solidne prihranke energije. Iskreno povedano, takrat nisem vedel, kateri je tisti najpomembnejši ukrep, na katero je treba usmeriti pozornost gospodinjstev, se je pa opogumil eden od navzočih, ki je kot primer neučinkovite rabe energije navedel polnjenje telefona ponoči. Rekel nisem nič, mi pa primer ni dal miru. Tisto uro sestankovanja sem razmišljal samo še o tem, kako bi vse te preproste ukrepe natančno izmerili ali drugače ovrednotili, kako bi jih razvrstili po pomembnosti, kdo bi jih znal najbolje predstaviti ljudem, kje bi dobili sredstva za opremo in prostor, kdo bi lahko to delal in koliko časa bi potrebovali.

Z ZMANJŠANJEM ŠTEVILA VOŽENJ Z AVTOM LAHKO PRIHRANIMO VELIKO ENERGIJE.

Danes v okviru projekta Care4Climate vzpostavljamo laboratorij, v katerem bomo z natančnimi meritvami poskušali odgovoriti na vsa relevantna vprašanja o učinkovitosti rabi energije v gospodinjstvih. S pridobljenimi podatki bomo nadgradili dosedanje znanje ter podkrepili ali ovrgli nekatera uveljavljena prepričanja in mite. Rezultate te kampanje bomo uporabili tudi pri vrednotenju potencialov in učinkov varčevanja z energijo, z njimi si bomo pomagali pri pripravi priporočil za pomembne ukrepe, in ne le tistih, ki spodbujajo

potrošništvo. Naj omenim tri ukrepe, ki so najpomembnejši za tipično gospodinjstvo.

Temperaturo ogrevanih prostorov znižajte za eno stopinjo Celzija. Slovenskim gospodinjstvom gre približno četrtnina končne rabe energije, od tega je več kot 60 odstotkov namenjene ogrevanju prostorov. Pri tem je zanimivo, da znižanje temperature ogrevanja zgolj za eno stopinjo Celzija zmanjša rabo energije za ogrevanje za približno šest do osem odstotkov, ocenjeni letni prihranek energije pa je vsaj 600 kilovatnih ur. Že res, da je končna raba energije odvisna od načina ogrevanja, pa vendar je ta preprosti ukrep eden najpomembnejših za večino izmed nas.

Zmanjšajte število kilometrov, ki jih prevozite z osebnim avtomobilom. Lahko bi iskali in poskušali utemeljiti različne razloge za veliko uporabo osebnih avtomobilov pri Slovencih. Težko pa bi našli opravičilo za to, da v mestih okoli 15 odstotkov poti z osebnim avtomobilom opravimo na razdaljah, krajših od enega kilometra. Z zmanjšanjem števila krajših voženj lahko prihranimo veliko energije. V tej luči lahko razumemo tudi ukrepe delodajalcev, ki omogočajo delo od doma. Ocenjeni letni prihranek energije pri 10-odstotnem zmanjšanju števila prevoženih kilometrov z osebnim avtomobilom je vsaj 60 litrov goriva oziroma 600 kilovatnih ur.

Zmanjšajte porabo tople sanitarne vode. Ogrevanje vode je energetska namreč izjemno intenzivno. Če bi vodo segrevali z električnim grelnikom, bi med tuširanjem porabili toliko akumulirane energije, kolikor bi je v istem času »pokurilo« 1500 led sijalk. Tričlanska družina, ki bi ji uspelo zmanjšati dnevno porabo tople vode za 10 litrov na osebo, bi s tem prihranila približno 550 kilovatnih ur električne energije na leto oziroma dva- do trikrat toliko, kolikor je v enem letu porabi s pralnim strojem. Presenetljivo, kajne? In kako lahko porabo zmanj-

šamo? Verjetno bo dovolj že, če se namesto vroče kopeli tuširamo, vodo zapiramo med ščetkanjem zob, posode, ki jo zlagamo v pomivalni stroj, pa ne spiramo s toplo vodo.

Ti preprosti ukrepi ne potrebujejo omembe vrednih investicij, zahtevajo pa majhno spremembo naših navad.

MAJA RIJAVEC

ustanovna članica kolektiva Smetumet

Popravimo, izdelajmo

Vse se je začelo s polomljeno zeleno marelo, ki mi jo je podaril oče, rekoč, da bi iz tega lahko še kaj naredila. In sem. Sešila sem prvo vrečko iz dežnika. Sledile so ji še nove smeti in novi izdelki iz njih. Zdaj, po 15 letih Smetumeta, vem, da se da predelati vse od naplavljenih table do električne žice, od plišaste igrače do žoge. Meja je zgolj in samo naša domišljija.

Viri na našem planetu so omejeni, brezglava potrošnja pa škodljiva. Vedno bolj nam je jasno, da z ustaljenim linearnim pristopom k proizvodnji in potrošnji ne bomo prišli daleč. Uporabljeni izdelki končajo v smeteh, samo del pa jih predelamo (veliko manjši, kot bi si želeli). Kar potrebujemo, je krožni pristop v proizvodnji in potrošnji. In kako se te krožnosti lotiti doma?

Popravilo izdelkov je prva možnost. Naše babice in dedki so bili primorani vse stvari dvakrat obrniti in popraviti. Ne le varčnost, predvsem skrb za planet naj bo razlog, da obudimo modrost popravljanja izdelkov.

Tu je še izmenjava. Organizirane izmenjave so utečeni dogodki, predvsem ko gre za oblačila. Izmenjavo lahko organizirate tudi sami v družinskem, prijateljskem, sosedskem krogu. Poznam primere, ko so v bloku namestili posebno polico za vse, kar je še uporabno ali užitno. Tako so sosedje uvedli izmenjavo stvari kar pred svojim pragom.

Lahko pa se lotite tudi lastnorodne izdelave ali reciklaže. Pristop naredi sam (angleško Do It Yourself) je priljubljen način za izdelavo ali predelavo vsega mogočega, od oblačil do pohištva, igrač, tehničnih izdelkov ali kozmetike. Pravzaprav je to tudi svojevrsten upor proti potrošništvu, hitri modi in netrajnostni proizvodnji.

Kje začeti? Predlagam, da najprej razmislite, kaj vas zares veseli. Potem razmišljajte, v čem ste dobri, kaj vam leži. Je to krojenje in šivanje ali vihtenje izvijača? Mogoče sploh niste tehničen tip, uživate pa v mešanju sestavin za kozmetiko? Ali

pa vas veseli risanje, vezanje, pletenje? Ko si boste odgovorili na to, kaj radi počnete in v čem ste dobri, boste že bližje ideji, kaj bi lahko sami lastnorčno izdelali ali predelali. Če je težava v znanju ali nepoznavanju tehnik, priporočam Youtube, neskončen vir vseh sort uporabnih vsebin. Prijateljica je na primer s pomočjo Youtubea popravila star tiskalnik, prijatelju pa je uspelo razstaviti in usposobiti luč. Če se boste lotili projekta kreativne reciklaže (ki ji rečemo tudi upcycling), boste potrebovali še kakšen odpaden predmet ali material. To ne bi smel biti problem, odpadnega materiala je ogromno vsepovsod okoli nas. Če ste kljub vsemu na lovu za kakšnim prav posebnim kosom, ki ga želite predelati, na primer stolom, lučjo ali obleko, predlagam, da povprašate ljudi v okolici. Med delom v Smetumetu sem se naučila, da ljudje zares radi pomagajo, da so veseli tovrstnih vprašanj in da imamo doma presenetljivo veliko šare vseh sort. Zato vprašajte, beseda ni konj!

ZIMA JE DOLGA, SMETI JE DOVOLJ. V NAŠI KROŽNI PRIHODNOSTI PA JE TAKO ALI TAKO BISTVEN PROCES.

Ko smo že pri ljudeh – v družbi je vse lepše in lažje, tudi ustvarjalno izživljanje. Zato izkoristite svoje rokodelstvo za druženje z družino, prijatelji in sosedmi. Morda je slišati malo v stilu ličkanja koruze, a naši predniki so že vedeli, zakaj to počnejo družno. Rezultatov bo več – vaš končni izdelek, trdnejša skupnost in edinstvena zgodba o izdelavi.

Sama se bom to zimo lotila izdelave polic iz lesenih naplavin. Na čistilnih akcijah po obalah hrvaških otokov sem jih nabrala dovolj, da se bo iz njih dalo nekaj narediti. Kako točno bo stvar na koncu izgledala, še ne vem. Vem pa, da se zelo veselim procesa pa druženja, dela z rokami in stika z morjem, četudi posredno.

In še nasvet za konec: četudi rezultat ne bo najboljši ali najlepši, nič za to. Zima je dolga, smeti je dovolj in v naši krožni prihodnosti je tako ali tako bistven proces.

IGOR JAGODIC

chef restavracije Strelec

Kuhanje brez odpadkov

V pogovorih in medijih zadnje čase velikokrat zasledimo besedno zvezo »zero waste« (nič odpadkov). Veliko ljudi je ne pozna ali ne razume, zato še niso pripravljene na spremembe, ki jih prinaša. Ampak ko se človek odloči, prebere kakšen članek, še kaj zanimivega sliši in se tega loti, to slej kot prej postane navada.

To idejo oziroma koncept poskušamo uresničevati tudi v kuhinji restavracije Strelec. Moj »zero waste« izziv je pripravljati odlično hrano na ravni »fine dining« restavracije, ne da bi pri tem nastajali kakršnikoli odpadki. To velja za živila in embalažo. Moram priznati, da nisem še povsem zadovoljen, sploh embalaža je problem. Tudi pri kuhanju se še vedno najde kakšen kos živila, ki ga ne predelamo. Smo pa na dobri poti.

Pri kuhanju brez odpadkov tako ali drugače uporabimo vsak del živila. Sliši se dobro, a je zelo težko. Vsaj na začetku, kasneje to postane navada. Zavedam se, da s tem ne bom spremenil sveta. Lahko pa naredim prvi korak in v kuhinji restavracije spodbudim razmišljanje o tem, kaj in koliko porabimo in odvržemo. Seveda je tu tudi ekonomski vidik (zelo pomemben glede na to, da sem Gorenjčec).

Ko razmišljamo o novi jedi, najprej iščemo dobro idejo. Nato premislimo, kaj lahko naredimo iz ostankov zelenjave, mesa ali drugih živil, ki nastanejo pri njeni pripravi. Če se le da, jih obdelamo z različnimi tehnikami in vključimo v jed. Dober primer je jed iz cvetače, ki je že nekaj časa na našem jedilniku, gostom pa je vedno všeč, zato bo tam še ostala. Pri njeni pripravi porabimo vse dele cvetače, vključimo pa še tartufe in rumeňjak. Vsakič nam ne uspe porabiti vsega, ostankov pa vseeno ne zavržemo. Kar se da, porabimo pri malici za osebje, nekatere dele konzerviramo,

druge pa uporabimo pri pripravi omak ali jušne osnove. Iz sadja, ki ga ne porabimo, delamo svojo marmelado.

Seveda pa še vedno kaj tudi zavržemo. Največji problem je embalaža, večina stvari, ki nam jih pripeljejo dobavitelji, je v plastičnih zabojih ali skatlah in zavita v folije. Stanje se tudi pri tem izboljšuje. Nekateri dobavitelji (za zdaj jih ni veliko) vzamejo embalažo nazaj in jo ponovno uporabijo. Če jih bomo skupaj spodbujali k temu, bodo spremembe počasi vidne. Kadar nabavljamo sami, je lažje. V avtu imam že lep čas isto vrečko, s katero hodim na tržnico in v trgovino. Poskušam se izogniti majhnim plastičnim vrečkam in embalaži za enkratno uporabo, ki se zelo hitro nakopičijo doma ali v restavraciji, kadar nisem pozoren in pozabim naročiti, naj mi živil ne zlagajo vanje. Po vsem tem času lahko rečem, da je način »zero waste« uporaben, zanimiv in priljubljen, ker je tako preprost.

V EU ZAVRŽEMO 123 KILOGRAMOV HRANE LETNO NA PREBIVALCA, PRI NAS PA 72 KILOGRAMOV.

Ko sem se lotil tega pisanja, sem prebral, da na ravni EU v povprečju zavržemo 123 kilogramov hrane letno na prebivalca, pri nas pa 72 kilogramov. Sliši se ogromno. Vsak izmed nas lahko prispeva k zmanjšanju te številke. Prvi korak bi lahko bil, da se v trgovino odpravimo z listkom. Tako nakup načrtujemo in kupimo samo tisto, kar res potrebujemo in kar bomo porabili do naslednje nabave. Če se le da, se tudi za zasebne potrebe odpravim na ljubljansko tržnico, kjer je velika ponudba domačih, lokalnih izdelkov. S tem podprem slovenske pridelovalce (to je zelo pomembno), hkrati pa dobim tudi bolj svežo zelenjavo, ki do trgovine ni prepotovala več sto kilometrov. Za nekatera živila iščem lokalne ponudnike, sadje in zelenjavo naročam v zabojskih z okoliških kmetij. In ker sem že kuhar, včasih kaj kuham tudi doma. Velikokrat se zgodi, da se šele takrat, ko odprem hladilnik, odločim, kaj bom skuhal. Takrat porabim živila, ki so na voljo, in mi sploh ni treba razmišljati, po kaj bom šel v trgovino. To se ne zgodi vsak dan. Tudi jaz si kdaj pa kdaj napišem listek za v trgovino. Ko se tega lotimo, namreč ugotovimo, da s tem delamo nekaj dobrega, na dolgi rok pa tudi prihranimo.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

(PO)SKRIBITE ZA SVOJE ELEKTRONSKE NAPRAVE

Količine odpadne električne in elektronske opreme vsako leto še vedno strmo rastejo, ob tem pa ocenjujejo, da se v EU reciklira manj kot 40 odstotkov elektronskih odpadkov. Zato želi MOL vse svoje prebivalce ozavešiti o pomembnosti tovrstnega recikliranja ter s tem namenom skupaj s podjetjem Zeos organizira obveščevalno-zbiralno akcijo malih delujočih in nedelujočih aparatov in računalnikov; za spodbudo pripravlja tudi nagrade. Akcija bo potekala do 21. oktobra na različnih zbirnih točkah po mestu. Ena od zbirnih točk bo tudi na Kongresnem trgu, kjer se bo 14. oktobra odvijal 5. mednarodni dan e-odpadkov. Poskrbeli bodo, da bodo vsi še delujoči računalniki in mali aparati lahko še naprej služili svojemu namenu, nedelujoči aparati pa bodo ustrezno predelani. Več informacij o tem najdete na zeos.si.

**ZALA STROJIN BOŽIČ
IN NEŽA LIPANJE**

KAKO LAHKO PODALJŠATE ŽIVLJENJSKO DOBO RAČUNALNIKOM IN ZASLONOM

Obstajajo preprosti triki in navade, ki jih lahko uvedete v svoj vsakdan ter s tem podaljšate življenjsko dobo računalnikom in drugim elektronskim napravam.

- 1 Za brisanje zaslonkih površin so najbolj priporočljivi namenski robčki ali krpe iz mikrovlakn, ki dobro absorbirajo prah, olja in maščobe ter ne poškodujejo zaslonkega stekla. Krpo lahko malo navlažite (najboljša tekočina je destilirana voda ali namensko čistilo za zaslon) in jo pred vsakim čiščenjem zamenjate.
- 2 Strojno in programsko opremo računalnika redno posodablajte (vklopite lahko samodejno posodabljanje), saj to omogoča varno in optimalno delovanje naprave.
- 3 Na napravi naj bo obvezno nameščen protivirusni program.
- 4 Občasno preglejte datoteke in izbrišite tiste, ki jih ne potrebujete več. Če datoteko samo izbrišete, še ne pomeni, da je trajno izbrisana tudi iz računalnika, temveč jo morate odstraniti iz »koša«. S tem sprostite prostor na velikokrat preobremenjenem trdem disku, kar omogoča boljše delovanje naprave.
- 5 Ne jejte ali pijte, ko ste pred računalnikom. Ostanki hrane ali razlita tekočina lahko trajno poškodujejo tipkovnico in druge računalniške komponente.
- 6 Če ni ustrezne ventilacije, se lahko komponente računalnika pregrejejo in uničijo. Pregrevanje naprave lahko preprečite tako, da zagotovite pravilno prezračevanje. To je še posebej pomembno za uporabnike prenosnih računalnikov.
- 7 Življenjsko dobo baterije prenosnega računalnika lahko podaljšate tako, da se obnašate varčno. Zatemnite zaslon, spremenite napajalne nastavitve, izključite brezžično povezavo, USB-priključke, miške in spletne kamere, ko jih ne uporabljate. Občasno je treba baterijo tudi zamenjati. Prenosnih računalnikov ne napajajte prepogosto – idealno je, da se baterija napolni do 80 odstotkov, nato pa pustite, da se izprazni do 40 odstotkov. S tem lahko njeno življenjsko dobo podaljšate kar za štirikrat.
- 8 Za prenašanje prenosnih računalnikov uporabljajte kakovostne in temu namenjene prenosne torbe.

Varuhi našega mesta

Ljubljana velja za eno najbolj varnih in urejenih mest na svetu. Veliko zaslug za to ima mestno redarstvo, ki že 30 let skrbi, da se meščani in obiskovalci v njem dobro počutijo.

MARUŠA JAKŠE

P

rav nič prijetno ni, ko nas za brisalci avtomobila pričaka parkirna kazen, čeprav sami dobro vemo, da smo prekršili pravila. Marsikateri meščanki ali meščanu misel na mestne redarje dvigne pritisk, čeprav bi tudi naši redarji raje videli, da bi se vsi držali dogovorjenega reda in jim kazni sploh ne bi bilo treba pisati. Njihova naloga je namreč skrb za red in mir, tu pa so tudi zato, da bi se v Ljubljani vsi počutili kar se da varno.

Mestno redarstvo je staro skoraj toliko kot mesta, saj so se že v davnini po večjih utrjenih naselbinah sprehajali stražniki in skrbeli za red. V času Avstro-Ogrske so tudi nekatere slovenske pokrajine lahko ustanovile lokalno ali mestno stražo. To idejo smo ponovno obudili po letu 1977, ko se je v naših mestih začela širiti zavest o komunalnem redu, saj policija zaradi drugih obveznosti ni mogla popolnoma nadzirati odlaganja smeti, vandalizma in urejenosti okolice. Tako smo z osamosvojitvijo sprejeli

»REDARJI NE HODIMO PO LJUBLJANI ZATO, DA IŠČEMO NEPRAVILNO PARKIRANE AVTOMOBILE.«

Zakon o lokalni skupnosti, ki je bil tudi podlaga za ustanovitev sodobne mestne redarske službe. Od samega začetka ni bilo posebnih smernic, ki bi jo urejale, zato je vsaka občina za redarje določila svojo uniformo, organizacijo in pristojnosti.

Zaradi prezasičenosti mest z avtomobili je bila njihova najpomembnejša naloga nadzor parkiranja. Sicer pa delo redarjev takrat še ni veljalo za profesionalno, kar se je spremenilo po letu 2007. Poenotili so uniforme in opremo, začeli so izvajati izobraževanja, sprejeli občinski program varnosti in pridobili vsa potrebna pooblastila.

»Zaradi redarske službe je Ljubljana danes urejena, pretočna in odprta. Ko sem prišel na redarstvo, je bilo nekaj vsakdanjega, da so bili pločniki po Zaloški cesti zaparkirani do Kliničnega centra pa še v nasprotno smer. Danes tega ni, če pa kdo tam parkira, tvega, da bo dobil kazen,« pravi Roman Fortuna, vodja mestnega redarstva. Zato se je tudi popolnoma spremenila vozišča kultura. Včasih je bilo samoumevno, da so ljudje na poti v bife avto pustili na pločniku – si torej lahko predstavljate, kakšen kaos bi bil v središču mesta brez redarstva? Nepravilno parkiranje bi se popolnoma razpaslo, površine za pešce in polnilnice e-vozil bi bile zasedene, invalidi bi izgubili svoja mesta, vsi tisti, ki imajo rezervirane parkirne prostore, pa bi se zanje lahko obrisali pod nosom. Marsikdo se zjutraj zaradi zaparkiranih garažnih vrat ne bi mogel odpraviti na delo, parkirišča pa bi se prej ko slej napolnila z zapuščenimi avtomobili.

Poleg urejanja prometa so redarji tudi mojstri bočnega parkiranja in vam pri tem z veseljem pomagajo. Zamenjati znajo avtomobilske gume. Celo skrb za živali jim ni tuja. »Ko se je v Stožicah odvijalo svetovno prvenstvo v odbojki, so redarji usmerjali promet. Takrat je na obvoznico zašel kužek, ki je ves izgubljen skušal najti dom. Naš Luka ga je rešil, ujel in odpeljal v zavetišče, da so ga lastniki dobili nazaj,« pove Neža Kunej, vodja Odseka za redarstvo. Redarji rešujejo tudi življenja. Ko reševalci v zastoju ne morejo pravočasno do osebe, ki ima zastoj srca ali kakšno drugo resno zdravstveno težavo, se na to hitro odzove njihova patrulja. Svoja vozila imajo namreč opremljena z defibrilatorji, poleg tega pa so vrhunsko usposobljeni tudi za nudenje prve pomoči. Če se v mestu zgodi prometna

nesreča, nemudoma zavarujejo območje, zaprejo cesto in preusmerijo promet za lažji dostop reševalcev ter policije. »Po eni strani smo represivni organ, po drugi strani smo pa v službi mesta kot celote. Kar pa seveda vključuje tudi kazni – za red pač moramo poskrbeti,« pojasnjuje Fortuna.

In kako postati del tako dinamičnega kolektiva? Na delovno mesto redarja se lahko prijavi kandidata in kandidati s končano srednješolsko izobrazbo. Po pogovoru sledi testiranje na centru medicine dela, prometa in športa, kjer preverijo njihovo psihološko ustreznost. Če uspešno opravijo teste, sledi štirimesečno usposabljanje na Policijski akademiji, kjer se učijo samoobrambe, psihologije komuniciranja in kazenskega prava. Nato jih na redarstvu čaka še enomesečna poskusna doba, med katero pod budnim očesom mentorja opravljajo raznovrstne naloge. Če preizkusno dobo uspešno opravijo, kandidate sprejmejo v kolektiv. Občinski redarji, ki so prepoznavni po delovni uniformi in službeni izkaznici, lahko pri opravljanju svojih nalog izrekajo opozorila in ustne odredbe, ugotavljajo identiteto, varnostno pregledujejo in zadržijo osebe, zasežejo nevarne predmete, v skrajnih primerih pa tudi uporabijo telesno silo, sredstva za vklepanje in plinski razpršilnik.

»Res smo veseli, da meščani vse bolj razumejo in sprejemajo naše delo. Vzeli so nas za svoje. Bi pa rada poudarila, da redarji ne hodimo po Ljubljani zato, da iščemo nepravilno parkirane avtomobile. Devetdeset odstotkov intervencij je posledica klica, ko nekdo prijavi, da mu je zaradi nepravilnega parkiranja onemogočena uporaba površine. To so navadno pešci, invalidi, ki ne morejo parkirati na zanje rezerviranem mestu, nekdo, ki je zaparkiran, ali nekdo, ki je plačal za parkirno mesto, pa je to zasedeno. Zelo veliko pa tudi samo opozarjamo,« poudarja Neža Kunej. Veliko pove tudi podatek o prejetih pisnih pobudah meščanov. Leta 2021 so namreč dobili 10.500 elektronskih sporočil, kar je kar 8000 več kot leta 2011. »Na vsa sporočila odreagiramo in težave rešujemo sproti. Velikokrat dobimo pohvale, kako hitro smo se odzvali in rešili zadeve. In zato lahko tudi sklepamo, da so meščani res prepoznali mestno redarsko službo kot nekoga, ki mu lahko zaupajo težave in od katerega bodo dobili pomoč,« še dodaja Roman Fortuna.

Redarji za red in varnost v središču mesta skrbijo tudi tako, da v coni za pešce opozarjajo (pre)hitre kolesarje in voznike skirojev.

Ob velikih prireditvah mestno redarstvo pomaga pri zaporah cest in usmerjanju prometa.

Ekipo mestnega redarstva sestavlja 38 uniformiranih redarjev, ki delajo na terenu. Med njimi je tudi osem redark. Vsi redarji pred nastopom službe opravijo psihološko testiranje, urjenje na Policijski akademiji in enomesečno preizkusno delo.

Mestni redarji so v okviru projekta Varna pot v šolo prvošolčke poučili o cestnem prometu. Otrokom so predstavili službeno električno vozilo renault twizy, ki je bilo glavna zvezda dogodka.

V voznem parku mestnega redarstva je že več električnih vozil, s katerimi prispevajo k čistejšemu okolju in zmanjševanju emisij toplogrednih plinov.

Mestni redarji skrbijo tudi za kosmatince, ki se odpravijo na potep in ne najdejo poti domov. Odpeljejo jih v Zavetišče Ljubljana za zapuščene živali, kjer počakajo svoje lastnike.

Kjer so grafiti dobrodošli

Sprehode po mestnih ulicah, v podhodi in celo ob vlakih na železniški postaji spremljajo umetnine grafitarjev. Nekateri urbane freske dojemajo kot pomembna sporočila ali vejo umetnosti, drugi pa kot nadlogo in uničevanje tuje lastnine. MOL podpira ustvarjalnost, zato je grafitiranje dovoljeno na 17 lokacijah v mestu.

NINA KREUZER

① Prvotno poslikavo legendarnega Sax Puba v Trnovem je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja ustvaril slikar Jože Slak – Đoka. Ker je sčasoma zbledela, jo je v okviru letošnjega festivala ulične umetnosti po navdihu analagne fotografije prenovil francoski ustvarjalec Mathieu Tremblin.

② Podhod pod Celovško cesto pri Kinu Šiška je priljubljeno platno grafitarske skupine 1107 Klan, kjer občasno prirejajo tudi javna grafitiranja oziroma grafitarske jame. Tu je ulična umetnost namreč dovoljena.

Risanje grafitov je drzen podvig, kar so vedeli že aktivisti, ki so med drugo svetovno vojno na zidove po mestu tik pred nosovi okupatorskih vojakov pisali »Živela OF«. Več oči jih vidi, več je je zmagovalje njihovih ustvarjalcev. Kar pa ne pomeni, da so vsi grafiti dobrodošli in da smo nad vsemi navdušeni. Pred leti je napis »Sonček je in ti si skuštrana« na nabrežju Ljubljane tik pod Tromostovjem mimoidočim razvedril dan, nekateri pa so sočustvovali s piscem grafitu »Ja sam malo žalostan« na ploščadi Ajdovščina. Grafitarji so nam s svojimi umetninami polepšali priljubljene lokale, kot sta Sax Pub na Eipprovi ulici 7 in Od Žmavca sosed pa ud brata prijatu na Rimski cesti 21, pa tudi fasadi Kina Šiška na Trgu prekomorskih brigad 3 in upravne stavbe na Trgu mladinskih delovnih brigad 7, kjer je bil nekdaj Kino Vič. Nekaj čisto drugega pa je, če se na sveže prebeljeni fasadi, v katero je bilo vloženih veliko sredstev in dela, pojavi kraca, podpis ali celo žaljivka.

Grafite so poznali že stari Rimljani. Na svojih osvajalskih pohodih so jih pisali Vikingi in križarji. Kot umetnost smo jih začeli dojemati z vznikom hip hop kulture, ki se je razširila iz delavskih četrti New Yorka in Filadelfije. Dostopne barve v pršilnikih od tedaj številnim mladim z risarsko žilico omogočajo ustvarjanje pravih uličnih umetnin, ki izražajo njihovo osebnost ali pripadnost družbenim oziroma subkulturnim skupinam.

Grafitarji pa sami sebi ne rečejo umetniki. Raje se držijo oznake »writer« ali pisec. Pod grafiti pustijo svoj pečat, to je podpis z imenom kolektiva ali lastnim psevdonimom oziroma »tagom«. V navadi je, da svojega imena in videza širši javnosti ne razkrivajo. Grafitarski kolektivi se med seboj spoštujejo, upoštevajo pa tudi nenapisana ulična pravila, ki med drugim določajo tudi to, kdaj lahko grafit preišče z novim.

Azram, član skupine 1107 Klan, na grafitarski sceni deluje od leta 2008. Poudaril je, da je

pomembno razlikovati med njihovimi in političnimi grafiti. Politični grafiti so odsev družbene klime, so medij, ki nosi določeno sporočilo. Sam ustvarja in riše, ker je to »samopromocija, izražanje kreative in zabava, nič globlje-ga«. Je način, kako iz svoje skicirke naspreja ideje v zunanji svet, in pri tem preprosto uživa. Ustvarjanje grafitov in ilustriranje sta tudi njegov poklic. Deluje popolnoma legalno, kar pomeni, da riše po površinah, kjer je to dovoljeno in dogovorjeno. Risanja po svežih fasadah ne odobrava.

Inštitut za urbana vprašanja julija vsako leto organizira Street Art Festival, na katerem mlade seznanijo z osnovami ulične umetnosti in grafitiranja, ponudijo pa jim tudi priložnost, da pokažejo svoje talente. Program festivala je predstavljen na spletni strani streetartfestival.si. Zanimive ljubljanske grafite si lahko ogledate tudi na brezplačnem vodenem ogledu Ljubljana Graffiti Tour, ki ga organizira Društvo Alternative Ljubljana. Več informacij o ogledu najdete na spletni strani alternativetoursljubljana.com.

17 lokacij za risanje grafitov

Na MOL se zavedajo, da pogled na grafite ne navduši vsakogar, a jih podpirajo kot vrsto subkulturne umetnosti, ki popestri podobo mesta. Ukrepajo le, če se grafit pojavi na javni površini ali objektu v lasti občine. V najkrajšem možnem času odstranijo vse sovražne grafite in tiste, ki se pojavijo na stavbah kulturne dediščine. Leta 2011 so skupaj z grafitarji v sklopu kampanje Človek, čuvaj svoje mesto določili prve lokacije, kjer je ustvarjanje grafitov dovoljeno. Tako so želeli mladim umetnikom dati prostor za izražanje, hkrati pa preprečiti uničevanje javnih površin. Danes je na seznamu že 17 lokacij, zadnja dodana pa je v skate parku pri Galeriji Cukrarna. Lokacije, kjer je grafitiranje dovoljeno, najdete na spletni strani ljubljana.si/seznam-lokacij-grafitiranja.

Lačni ob enih ponoči

Tik preden so se v mesto vsuli študenti z vseh vetrov, smo se ponoči potikali po zaspani Ljubljani. Komaj koga smo srečali: nekaj prijaznih taksistov, zaljubljen mlad par, ki se ni menil za nikogar, in gospoda, ki si je na klopci pred frančiškansko cerkvijo omislil vzneseno nočno predavanje. Ob enih ponoči mu nismo prisluhnil, saj nas je zanimalo nekaj drugega – kaj lahko v mestu sredi noči dobimo za pod zob?

MINA MOKAR

Naša prva postaja je bila železniška, kjer sta na ponočnjake čakala dežurni taksista. Po nočni prigrizek sta nas prijazno napotila čez cesto v okrepčevalnico Ajda, zraven pa dodala: »Če hočete pico, se potem ustavite še na križišču Slovenske in Šubičeve. Tam ponoči pečejo res dobre. Pa ne pozabite, da lahko hrano ponoči kupimo tudi na bencinskih servisih.« Ni nas mikalo pohajkovati med prodajnimi policami, zato smo prečkali Masarykovo in jo ubrali do Ajde na Trg Osvobodilne fronte 13. To noč pretirane gneče ni bilo, so pa gostje umirjeno in lenobno kapljali skozi vrata.

»Ko sem prišel delat sem, sem si konce tedna predstavljal povsem drugače, lahko bi rekel, da bolj živahno. Pa se je izkazalo, da nočni 'šihti' niso čisto nič posebnega. Prav umirjeno je. Veste, različne goste imamo, tudi šoferje avtobusov, taksiste, mladino

in vse druge, ki postanejo lačni,« je ugotavljal Florim Selimi, ki že skoraj tri leta v nočni izmeni kuha in streže. Ob namigu, da je v temi verjetno drugače prodajati hrano kot pri belem dnevu, je vseeno diskretno pokimal: »Noč je noč.«

Ko je postregel vsem gostom, nam je pokazal napis, ki povzema bistvo tega lokala: »Okus, ustvarjen po originalni recepturi Esada Ademija iz leta 1988«. Mimogrede: veriga okrepčevalnic z imenom Ajda je danes po prestolnici kar razvejena. Najdemo jo na štirih lokacijah. Če si dodobra ogledate galerijo črno-belih slik, ki krasi eno od sten v podružnici pri železniški postaji, boste med njimi ugledali podobo ustanovitelja Esada Ademija.

Česa se pa ponoči največ poje? »Burgerjev, čevapčičev, pleskavic ... Pravzaprav gre v promet čisto vse,« je pojasnil naš sogovornik. Nato je

NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN! ↩

pokazal na tablo ob prodajnem pultu, s katere so se svetile fotografije vseh naštetih jedi, tu pa so bili še kosi pice, burek, hot dog in piščančji medaljoni. »Vse, razen toplega bureka, ki je seveda že pečen, pripravljamo sproti,« je poudaril, tik preden smo tudi mi poniknili v noč.

Za vogalom, na Miklošičevi cesti 30, je bilo pod legendarnim napisom Nobel burek precej živahno. Trije, štirje so stregli, vsaj toliko pa jih je na ulici čakalo na pozno večerjo. Dva od čakajočih sta bila posebej zgovorna in nam na vprašanje, kaj dobrega lahko ponoči dobimo v Ljubljani, s poznavalskimi nasmeški odgovorila: »Marsikaj.« Ob pojasnilu, da nas tokrat zanima zgolj ponudba hrane, sta odgovor brž dopolnila: »No, saj to je potem to – tu je najboljša hrana v centru.«

Beseda je dala besedo in v pogovor se je vključil še prodajalec Mustafa Mustafa, ki hrano z nobel imenom pripravlja že leto in pol, in to samo ponoči. Kakšne sorte gostje so ponočnjaki? »Naši gostje so najboljši v Ljubljani,« je odločno pohvalil zbrane in pridal, da k njim ponoči največkrat zaide mladina. Medtem ko je z večšimi gibi pripravljaj kebab, nam je z vedro besedo predstavil nočni jedilnik, ki vsebuje vse od jučk, burgerjev, pic do hot dogov in, jasno, bureka.

»Najmanj ljudi pride med četrto in šesto uro,« je ob poizvedovanju o nočnih prehranjevalnih navadah Ljubljancanov ugotavljal mojster. In ker je bilo besed zdaj že toliko, se nam je za hip zazdelo, da je iz sosednjega bloka priletelo ne preveč prijazno opozorilo nespečega stanovalca, uvodoma podkrepljeno s kletvico. Zato smo urno odjadrali naprej.

Ne prav daleč, le nekaj korakov proč, na Bavarskem dvoru, natančneje na Slovenski cesti 58, smo se znova ustavili. Pred nami je bila še ena ljubljanska legenda – Burek Olimpija, ustanovljen leta 1979. Odtlej je dobil že številna laskava priznanja. Tista, ki so se nanizala v zadnjih letih, so na poslovvalnico ponosno nalepljena tako, da jih niti ponoči ne moreš zgrešiti.

»Imamo vse, slovimo pa predvsem po sirovem, mesnem in pica bureku. Zadnji je naša posebnost tudi zato, ker smo ga pripravljali prvi v Ljubljani,« nam izza vzorno očiščenega pulta pojasni prodajalec. Medtem ko premlevamo, s katerim od burekov se pogreti v tej hladni jesenski noči, se nam pogled ustavi na besedi »panzerotti«. Kaj pa je to? »To so zaprtim picam podobni žepki, ki jih prav tako delamo sami,« ekspresno razloži.

Med grizljanjem hrustljavega bureka smo se odpravili proti naslednji »postaji«, ki je bila še posebej slastna, saj smo korak ustavili pred okrepčevalnico Slast na Slovenski cesti 51. Še zmeraj smo se smukali po Bavarskem dvoru in spet je bil pred nami res prijazen prodajalec iskrivih misli. Na vprašanje, ali je Slast odprta ves čas, je z nasmeškom odvrnil: »Vso noč, ves dan. Šef nima ključa, vseskozi imamo odprto.«

Tudi pri Slasti si nočni obiskovalci lahko omislijo marsikaj, kar bo potešilo nočno volčjo lakoto. »Kos pice, burek, hamburger, cheeseburger. Jufka, kebab, hot dog, pleskavica, čevapčiči. Ocvrti sir sem že rekel? Pomfri, piščančje tortilje, dunajski zrezek. Se mi zdi, da sem prebral kar celoten jedilnik,« nam naniza prodajalec in na vprašanje, kakšni so nočni gostje, odgovori: »Gostje kot gostje

– kdaj je kak pač malo bolj drugačen, ampak nič strašnega. Vse je v redu, bogu hvala!«

Za seboj pustimo Bavarca in se odpravimo proti Šubičevi, vmes pa premlevamo, ali so morda pozno ponoči odprti tudi Meki, kot ljudski glas imenuje poslovalnice pod rumenima lokoma. Brkljamo po telefonu in ugotovimo – edino na McDrive bi se lahko zapeljal: tisti na Šmartinski cesti 154 je odprt vseskozi, oni na Celovski cesti 170 pa brez predaha peče in cvre zgolj ob petkih in sobotah, ko se pred njegovimi okenci tudi v zelo poznih nočnih (ali zgodnjih jutranjih?) urah nabere dolga vrsta avtomobilov. Mimogrede: za vse, ki bi se kar peš sprehodili po malo nočno malico, so McDonaldsovi na splet še zapisali, da je McDrive »iz varnostnih razlogov namenjen samo vozilom«.

Morda pa bi namesto ocvrtkov raje pojedli topel kruh ali pecivo, nas preblisne, ko z lačnimi očmi gledamo na nočno Ljubljano: je kje odprta kakšna pekarna? Vsaj ena ni daleč, in sicer Pekarna Šiška na Celovski cesti 150. Tam vseh 24 ur vsak dan dobiš vse – hlebce in štruce, tople žemljice in rogljičke, pa tudi burek in kebab, če vam prija kaj krepkega.

Po namigu dežurnih taksistov, ki sta nas usmerila proti Šubičevi, se torej ustavimo še na Slovenski cesti 27, pri novi podružnici okrepčevalnic družine Nobel. Novi zato, ker nam dobro obveščeni domačini pojasnijo (in eden od stalnih gostov to tudi potrdi), da tu pice in vse drugo pečejo šele nekaj let.

»Vse imamo – kebabe, juške, pice in bureke vseh vrst,« se po jedilniku zapelje prodajalec Špendija Alija. Medtem ko reže sveže pečen burek in čaka, da njegova sodelavka

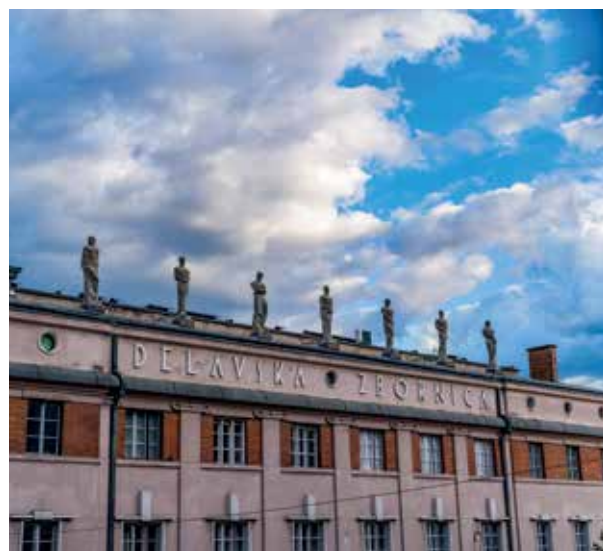
speče še eno pico, pripoveduje: »Morda se mi je nočno delo sprva zdelo malo neprijetno, ampak hitro sem ugotovil, da so pomisleki povsem odveč. Večinoma imamo ponoči odlične goste, tako da je delo pravi užitek.«

Pa je kdaj vseeno malo neprijetno? »Morda kak petek ali soboto, ko zna biti kdo pijan, ampak saj ni še nikdar bilo kakšnih omembe vrednih težav,« nam nočne goste z besedami oriše prijazni prodajalec. Po tem, ko naši ekipi ponudi ledeni čaj, tik pred koledarskim prihodom jeseni ugotovi še to: »Te dni je ponoči bolj mirno. Ljudi je manj, kajti študenti še niso prispeli v mesto. Oktobra znamo imeti pa že drugačne, malo bolj živahne noči.«

In res je bila Ljubljana to noč konec septembra ravno prav umirjena. Avtomobilov skorajda ni bilo na spregled, vsake toliko časa je mimo švignil kakšen kolesar. Ni govora, da bi kje videli kakšne množice ponočnjakov ali ujeli razposajene mlade (pa tudi malo starejše) skupine nočnih ptic, ki bi iskale, ali je še kje kaj odprtega. Roko na srce: v začetku že prav jesensko hladnega tedna in ob enih ponoči česa drugega niti nismo pričakovali.

Še najbolj je v neslišno temo rezal semafor tam v bližini Figovca, ki je kot glasen črčček oznanjal, kdaj se je rdeča luč spremenila v zeleno. Iz enega od pubov so precej glasno, a še vedno v mejah sprejemljivega, kapljali dobro razpoloženi gostje. Tu pa tam je v noč potihlo švignila kakšna modra lučka, ki je enako hitro izginila v eno od sosednjih ulic. In gospod, ki je v drobnih nočnih uricah sedel na klopci pred frančiškansko cerkvijo, je o nečem prav strastno pripovedoval namišljenim poslušalcem ...

Palača s kinom in mogočnimi kipi

NINA KREUZER

Kdor se pred Miklošičevo cesto 28 uzre navzgor, zagleda na vrhu stavbe vrsto kipov, pred vhodom pa dva mogočna kamnita atlanta, ki na plečih nosita vso težo tega sveta. To je palača Delavske zbornice, v kateri domuje nekaj stanovalcev, odvetniških in notarskih pisarn ter Slovenska kinoteka, ki nas je povabila na ogled svojih novih muzejskih prostorov.

Ta mogočna zgradba, ki je danes kulturni spomenik, je bila zgrajena leta 1928. Načrt zanjo je narisal Vladimir Šubic, arhitekt, ki je zasnoval tudi Ljubljanski Nebotičnik. Tudi v dvajsetih in tridesetih letih 20. stoletja je prestolnico pestila stanovanjska kriza, zato se je Ljubljana pospešeno lotila gradnje. Med novimi domovi za priseljence s podeželja, ki so si v mestu služili kruh, je bila tudi stavba, ki je nastala na pobudo članov Delavske zbornice. V njej so bile poleg stanovanj še pisarne in uradi. Tako je ostalo do današnjih dni.

Arhitekt Šubic je poslopje zasnoval kot vogalno palačo s štirimi vhodi. Okrasil jo je s kipi priznanega umetnika Lojzeta Dolinarja. Glavni vhod z Miklošičeve ceste stražita moška kipa, atlanta, ki nosita kamnito preklado. Vrh stavbe krasi sedem strešnih figur, ki simbolizirajo različne gospodarske panoge. Ženska kipa, vsak na svojem koncu vrste, predstavljata poljedelsko in tekstilno industrijo, moški kipi na sredini pa promet, rudarstvo, kemično industrijo, stavbarstvo in livarstvo. Pod njimi se razprostira napis »Delavska zbornica«.

Palača ima tri nadstropja. Njihova raba pa se je skozi leta spreminjala. Nekoč je bilo pritličje namenjeno prosvetnemu oddelku Delavske zbornice, ki je skrbel tudi za gledališko kulturo. Na majhnem odru dvorane, ki je že od začetka del stavbe, so se odvijale številne gledališke igre, kasneje pa kinematografske predstave. Tu so bili še knjižnica in javna kuhinja ter azil za nezaposlene.

V vrhnjem nadstropju so zdaj stanovanja, v etaži nižje pa poslovni prostori odvetniških in notarskih pisarn ter pisarne okrožnega sodišča. V pritličju ima svoje prostore Slovenska kinoteka. V sodobno opremljeni dvorani Silvana Furlana prikazujejo filme iz svojega bogatega arhiva, najnovejša pridobitev pa so razstavnici prostori Filmskega muzeja, kjer pripravljajo tematske razstave o slovenski in svetovni filmski in kinematografski dediščini. Trenutno je v njih na ogled filmska zapuščina Franceta Štiglica, enega najpomembnejših domačih filmskih ustvarjalcev vseh časov in avtorja znamenitih filmov, kot so Na svoji zemlji, Dolina miru, Balada o trobenti in oblaku in Ne joči, Peter. Ob njih sta še manjša trgovinica in prostor, kjer potekajo različne izobraževalne dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, o filmih pa lahko s prijatelji klepetate v majhni, a prijetni kavarni pred vhodom v dvorano. Pred kratkim je Slovenska kinoteka predstavila svoj program in abonmaje za sezono 2022/23, v katerih se bodo posvetili filmskim priredbam knjižnih del, neodvisnim ameriškim filmom iz devetdesetih let prejšnjega stoletja in vzhodnoazijski kinematografiji.

Program Slovenske kinoteke in Filmskega muzeja spremljajte na spletni strani **kinoteka.si**, kjer lahko kupite tudi vstopnice za filmske predstave.

Doživel sem vse, od samega dna do bleščečega odra

Kenta Yamamoto je že dobro desetletje član baletnega ansambla SNG Opera balet Ljubljana. Leta 2016 je za svojo interpretacijo vloge princa Siegfrieda v baletu Labodje jezero ter za interpretacijo Don Joseja v baletu Carmen prejel nagrado za posebne dosežke Lydie Wisiak. Redno gostuje v baletnih šolah na Japonskem, Kitajskem in v Londonu. Trenutno se pripravlja na novo predstavo – Ljubezen. Ko je prišel v Ljubljano, je takoj vedel, da bo postala njegov dom.

AJDA BORAK

Iz rodnega mesta Kjota v Ljubljano?

Ko sem bil star dobrih osem let, so mi nekega dne starši v roke dali karto za ladjo in zemljevid, kamor so napisali neki naslov. Rekli so: »Ko ladja pristane, jim pokaži ta papir, na katerem je napisan naslov, in naj te napotijo tja.« Mislil sem, da grem na izlet. Ko razmišljam zdaj, se mi zdi, da so bili starši malo nori. Tako sem kot osemletni deček sam potoval iz Kjota v Šanghaj. In končno prišel na cilj – v dijaški dom mednarodne šole. Tam sem imel velike težave zaradi tega, ker sem Japonec. Velikokrat sem se zapletel v prepire in pretepe in naposled so mi tudi prepovedali vstop v šolo in dijaški dom. Ko sem bil star 13 let, sem nekaj mesecev celo živel kot brezdomec, v parku, v katerem sem lahko spal le, če sem drugemu brezdomcu vsak dan prinesel dva evra. Videl sem vse, od samega dna do bleščečega odra.

Po baletni šoli v Kjotu pa ste nadaljevali na Kraljevi baletni šoli v Londonu ...

Kar dvakrat so me na avdiciji zavrnil. Šele v tretje mi je končno uspelo. Življenje

v Londonu je bilo težko. Starši niso plačali polne šolnine, zato sem poleg študija vedno tudi delal – vedno sem opravljal dve do tri popoldanske službe – kot pomivalec posode, čistilec ceste, pomagal sem na kakšnem gradbišču ... Najraje sem delal v restavracijah, tam sem lahko tudi kaj brezplačno pojedel. Takšno življenje mi je veliko dalo. Naučil me je biti močan, pogumen in vzdržljiv. Kar nekateri vidijo kot veliko težavo, se meni zdi navadna malenkost. Seveda me je takšno življenje okrepilo, hkrati pa mi je povzročilo veliko šibkosti ... Ko sem bil še otrok, ni bilo ob meni nikogar, ki bi me potolažil, stisnil, se zame boril. Tega nisem poznal. Bil sem sam svoja družina. Naučil sem se, kako živeti, kako preživeti.

Ker dolgo nisem imel nobenega statusa, položaja, nisem imel ne diplome ne dokončane šole, ker nikamor nisem pripadal, sem pogosto zapadal v nasilje. Če ne bi postal plesalec, bi bil verjetno kriminallec in moja slika bi zagotovo pristala v časopisu (*smeh*) zaradi slabih stvari, ki bi jih naredil.

In naslednja postaja je bila Ljubljana.

Od nekaterih učiteljev sem slišal, da v Ljubljani Irek Mukhamedov, plesalec, koreograf, pedagog, ki se je šolal v Bolšoj teatru, pripravlja predstavo. Še preden sem šel na avdicijo, sem imel neki notranji občutek, da bom ostal tukaj, v Ljubljani. In tako se je tudi zgodilo. Prišel sem na avdicijo in odšel s pogodbo za delo v SNG Opera balet Ljubljana. Danes je Ljubljana moj dom in tukaj bom tudi ostal. Dovolj imam velikih mest. Rad imam počasnost življenja tukaj. Ne prenesem več hitenja in norenja.

»DANES JE LJUBLJANA MOJ DOM. DOVOLJ IMAM VELIKIH MEST. RAD IMAM POČASNOST ŽIVLJENJA TUKAJ. NE PRENESEM VEČ HITENJA IN NORENJA.«

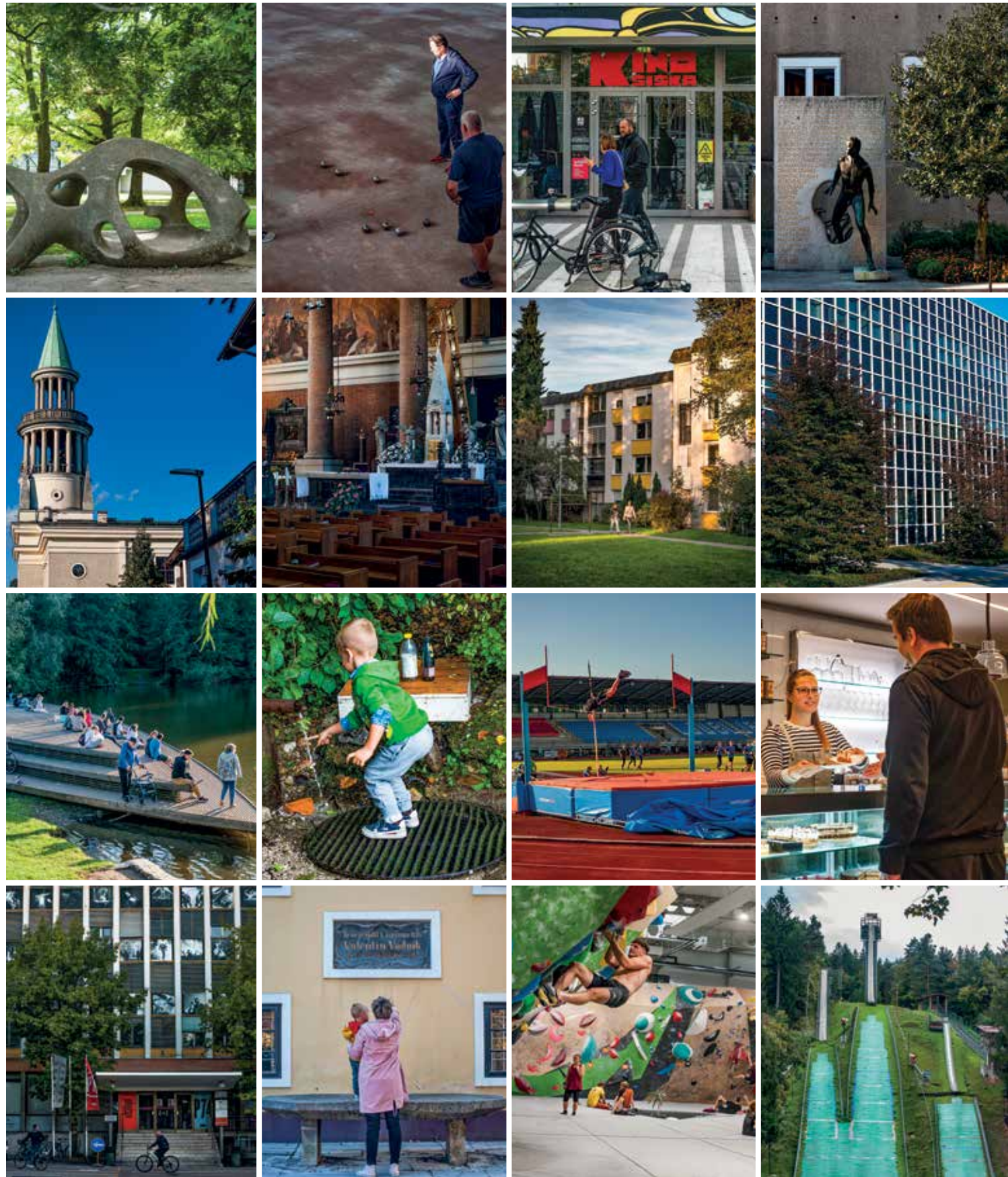
Ste vrhunec svoje baletne kariere že doživel?

Ne vem. (*smeh*) Meni se nobena predstava ne zdi bolj posebna od druge. Nikdar nisem tako gledal na svoje delo. Ne vem, kako je z drugimi plesalci, ampak jaz svoje delo jemljem kot delo, vsak dan enako. Zame je ples delo, še en dan, še ena vaja, še ena predstava. Seveda imam pred premiero strahove, ampak ko stopim na oder, pred občinstvo, vem, da sem pripravljen in da nič več ne more iti narobe. Ko vidim, da je občinstvo zadovoljno, se zgodi tista perfekcija, zaradi katere vlagamo ure in dneve v vajo.

Moje delo je, da tehnično perfektno odplešem, da temu dodam še igro osebnosti svojega lika in prikažem njegova čustva. Vse to temeljito preučim, preračunam vsak izraz, vsak gib. Trudim se svoj nastop izpiliti do podrobnosti in tako se izognem temu, da bi moja trenutna čustva vplivala na moj nastop. To je moje delo. To je paket, ki ga moram na odru predstaviti.

Pa vendar se kariera baletnika že zgodaj konča. Kakšni pa so vaši načrti za prihodnost?

Ko bom končal svojo baletno kariero, bom pomagal mlajšim plesalcem, jih povezoval z baletnimi hišami v tujini, tam, kamor zdaj vabijo mene. Življenje plesalcev je težko. Ne zaslužijo veliko, zato ne morejo živeti kakovostno. Rad bi jim pomagal zaslužiti nekaj dodatnega denarja, da bodo lahko bolje živeli, udobneje, da lahko dobro jejo, da si lahko privoščijo masaže, fizioterapije ... Delo mladih plesalcev je najtrše. Oni so prihodnost baletne hiše. Če ne bodo imeli priložnosti živeti dobro, bo hiša propadla. Oni morajo imeti možnost boljšega življenja. In pri tem jim bom pomagal.

Vodnikova domačija Šiška

Hiša branja, pisanja in pripovedovanja na Vodnikovi cesti 65 vsak teden vabi v nove zanimive knjižne svetove. Otroci radi obiskujejo Nedelce, nedeljski otroški program. Odrasle pa vabijo na pogovore z domačimi in tujimi avtorji, pronicljive vpogleda v literaturo Afrike, Balkana, Bližnjega vzhoda, predstavitev najnovejših izdaj domačih založb in koncerte. Pa tudi k nakupu knjig v Najmanjši knjigarni v Šiški. Več kot 300 let stara rojstna hiša pesnika, novinarja in jezikoslovca Valentina Vodnika bo kmalu doživela eno svojih najtemeljitejših obnov doslej.

Čopomana

V slaščičarno in kavarno na Aljaževi ulici 4 se hodijo sladkat mali in veliki prebivalci Šiške. Šefica Tanja, ki je tudi sama Šiškarica in v službo pride praktično v copatah, nikoli ni pri miru. Ves čas sestavlja, poskuša, okuša, dopolnjuje in ustvarja okusne torte, slaščice, sladoled in čokoladne čarovnije. Čopomana stoji ob krasnem češnjem drevoredu, ki se vsako leto sredi aprila razcveti v vsem sijaju. Takrat so že tako lepi obiski Čopomane najlepši.

Mostec

Ena najbolj priljubljenih rekreacijskih točk v Ljubljani sploh poleti ponuja prijeten osvežilen pobeg pred mestno vročino. Otroci uživajo na otroškem igrišču in v igri ob potoku Mostec. Starejši meščani radi šahirajo ob gostilni, mnogi pa gredo le mimo, na eno izmed številnih gozdnih poti. Nekateri pa s seboj nosijo velike torbe, ti so zagotovo namenjeni na trening smučarskih skokov, saj so za ovinkom od gostišča tri smučarske skakalnice Smučarskega kluba Ilirija.

Vas, ki je mesto postala

KATJA PREŠA

Šiška je kot razkuštran otrok. Neskončno prikupna in simpatična, a hkrati glasna in samosvoja. Življenje v tej razgibani in zeleni mestni četrti nikoli ni dolgočasno. Ob vsem, kar ponuja, daje občutek, da je pravzaprav mesto znotraj mesta. A ni bilo vedno tako. Šiška nekoč ni bila del Ljubljane, ampak le primestna vas.

Spodnja in Zgornja Šiška sta šele leta 1914 postali del Ljubljane, kasneje so se priključili še Dravlje, Šentvid, Guncle, Medvode in Vodice, ki so do devetdesetih let prejšnjega stoletja skupaj sestavljali občino Ljubljana Šiška. Danes je ta mestna četrtina skupnost precej manjša. Na severu sega do obvoznice, če pa v Šiško pridete iz smeri Bežigrada ali Centra, boste šišenski zrak zadihali takoj, ko izstopite iz podvoza pod železniškimi tiri na začetku Celovške ceste. Na eni strani vas bo pozdravilo živahno dogajanje v parku Tivoli, ki s športno ponudbo od tenisa, plavanja, kotalkanja do plezanja in košarke privablja obiskovalce od blizu in daleč. Otroci jo tam najraje mahnejo k mini golfu na sladoled, nato pa k znameniti ribi. Kip igralo, delo arhitektke Vladimire Bratuž Furlan, od leta 1958 stoji med bazenom in zmajčkovim igriščem, kakor ga zaradi zmaja, postavljenega na visok drog, imenujejo otroci.

Preostanek Spodnje Šiške je mešanica starih, včasih precej dotrajanih hiš, novogradenj in stolpnice na Jami. Jama se je imenoval šišenski grad, ki je obdan z imenitnim vrtom stal na mestu današnje Bolnišnice Petra Držaja na Vodnikovi cesti 62. Med zanimivostmi tega mestnega predela je tudi z udarniškim delom zgrajeno pokrito balinišče z bifejem na Jezerski ulici 5, ki deluje kot nostalgična kulisa za film o preteklih časih. Nedaleč stran, na Žibertovi ulici 27, pred nekdanjim mladinskim domom, v katerem zdaj domuje Skupnost za zavest Krišne, stoji eden najlepših spomenikov mladim padlim partizanom.

Svoj pečat je v tem delu mesta pustil tudi mojster Plečnik. Cerkev sv. Frančiška Asiškega na Černetovi ulici 20 oziroma Plečnikova cerkev, kot jo imenujejo lokalci, poleg značilnega stožčastega zvonika slovi po svoji marmorni notranjosti in znamenitih lestencih.

Bolj ko vstopamo v notranjost Šiške, bolj je urbanizirana. Ko ob Celovški cesti, glavni šišenski vpadnici, zagledamo stolpnice pri Stari cerkvi, takoj začutimo pridih šišenske kozmopolitskosti. Na neuglednem dvorišču za Obrtno-podjetniško zbornico so na Celovški cesti 69 nanizane afriška trgovina Petit Afrique, sushi delavnica Nonbiri in kitajska restavracija Dobrote vzhoda. Le streljaj stran na Celovški cesti 75 stoji šišenski relikv, Jagoda, nekdanja slaščičarna, v kateri danes ponujajo kebab.

Tik pred obvoznico se razprostira ljubljanska stanovanjska soseska ŠS6, ki jo je projektiral arhitekt Ilija Arnautović. Nedaleč stran so Koseze, ki so s svojimi terasastimi bloki biser slovenskega modernizma. Ljubljancani se radi sprehajajo ob Koseškem bajerju. Če se do bajerja odpravimo po cesti Pod hribom, lahko naletimo na zanimiv prizor. Ljudje od blizu in daleč prihajajo natakati vodo iz »čudežnega izvira«, ki priteka s hriba. Nekateri pravijo, da ima zdravilne učinke, drugi pa, da je odlična za akvarijske ribice in zalivanje rož.

Šiškarji imajo poleg zelenih površin, atletskega stadiona ŽAK na Milčinskega ulici 2 pa velikega plezališča na Pesarski cesti 10 pri Litostroju tudi pestro kulturno ponudbo, ki kar kipi od ustvarjalne energije in raznovrstne produkcije. Kino Šiška na Trgu prekomorskih brigad 3 je odlično koncertno in umetniško prizorišče. V stavbi na Trgu prekomorskih brigad 1 delujejo organizacije in društva, ki soustvarjajo kulturno podobo mesta. V bližini so tudi štiri galerije, Photon, P74, Galerija Gallery, Galerija Vodnikove domačije, pa neodvisna založba in knjigarna VigeVageKnjige na Runkovi 2 in nepogrešljiva Knjižnica Šiška na Trgu komandanta Staneta 8.

Šiška je od nekdaj živahna, znana po gostilnah, trgovcih, kasneje pa še po šišenski bandi in nočnem življenju. A zanimivo, eden njenih najpomembnejših trenutkov ostaja »šišenski mir« – leta 1370 v lopi cerkve sv. Jerneja, ki jo danes imenujemo Stara cerkev, podpisani dogovor, v katerem so se Habsburžani za 75.000 zlatnikov odpovedali Trstu v korist Benetkam.

Veščina samospoštovanja in samozaupanja

MIHA ŠTAMCAR

»Na karate nikoli nisem gledal samo kot na sredstvo za samoobrambo ali šport, še najmanj pa kot na sredstvo za pretepanje. Vedno sem ga dojemal kot orodje za osebnostno rast, zato sem ga tudi začel trenirati,« je med pogovorom v lepo urejenih prostorih največjega slovenskega karate kluba Forum Ljubljana na Selanovi ulici 16 v Savljah razlagal njegov predsednik Vladimir Paradižnik, mojster karateja, mentor številnim trenerjem v klubu in tisti, ki je sankukai karate pripeljal v Slovenijo. »Najpomembneje, kar ti da karate, ni to, da se znaš braniti. Najbolj dragoceno, kar dobiš s treningom, sta samospoštovanje in samozaupanje. To pa je osnova za zdravo življenje.«

Sankukai karate je novejši stil karateja. Nastal je z združitvijo načel in tehnik borilnih veščin judo, aikido, shito-ryu in shukokai. »V karateju je veliko stilov, vsak od njih ima svoje značilnosti, ki so pogojene z okoljem, v katerem so nastali, ali s psihofizičnimi lastnostmi utemeljiteljev. Zato kakšni delajo več z rokami, drugi z nogami, eni več stavijo na telesno moč, lahko so bolj defenzivni, introvertirani ali bolj ofenzivni, napadalni. Sankukai pa je najbolj uravnotežen med njimi. Pri izvajanju vaj moč črpamo iz celotnega telesa.«

Karate klub Forum Ljubljana obstaja že vse od leta 1973, ko je bil v Rožni dolini ustanovljen kot študentski klub. Od začetnih 30 članov je hitro rasel in pet let pozneje že deloval pod zdajšnjim imenom. Poleg karate centra v Savljah trenirajo še na devetih osnovnih šolah v Ljubljani in okolici, kjer pod vodstvom njihovih izkušenih trenerjev vadijo predšolski in šolski otroci, ponekod pa tudi odrasli. Pohvali se lahko z več kot 400 aktivnimi člani. Nekateri se s sankukai karatejem ukvarjajo tekmovalno, drugi za rekreacijo in sprostitev.

»Včasih smo imeli več odraslih, zdaj je več otrok. Starši so očitno spoznali, da vadba karateja otrokom prinaša več samozvesti, odločnosti, discipline in koncentracije, izboljša pa tudi razvoj motorike in koordinacije telesa. Zato začnemo vaditi že s predšolskimi otroki, nadaljujemo z osnovnošolskimi, imamo pa tudi karate za dijake, študente in odrasle. Naši najstarejši člani so stari tudi čez 70 let. Če na karate gledamo kot na orodje za osebnostno rast, zanj nikoli ni prepozno,« je s priljubljenostjo sankukai karateja zadovoljen Paradižnik, ki je ob koncu pogovora postregel še z zanimivo mislijo.

»Če želiš izboljšati sebe, moraš delati na sebi, zato tudi nasprotnika začneš gledaš z drugačnimi očmi. Ni več tvoj sovražnik, ki te želi uničiti, ampak je nekdo, ki ti pomaga, da odrasteš, nekdo, ki ti pokaže, kje so tvoje slabosti, tvoje napake, kaj moraš spremeniti. V interakciji z njim to lahko tudi dejansko spremeniš. Ko dosežeš to stopnjo samozvesti in samospoštovanja, začneš razumeti ljudi. Tudi tiste, ki morda ne delajo dobro, ki ne mislijo pozitivno, ampak jih lahko razumeš, ker si dovolj močan in do njih lahko pristopaš na takšen način. To je tisto nenasilje, ki ga vidim v karateju, namreč da se na agresijo ne odzivaš z agresijo, ampak se skušaš odzivati z modrostjo.«

Na spletni strani sankukai.org najdete več informacij o vpisu v Karate klub Forum Ljubljana in lokacijah treningov.

KARATE KLUB FORUM LJUBLJANA

LPP 14 – postajališče Savlje

»NA AGRESIJO SE NE ODZIVAŠ Z AGRESIJO, AMPAK SE SKUŠAŠ ODZVATI Z MODROSTJO.«
VLADIMIR PARADIŽNIK

V Ljubljani nimamo le veličastne operne hiše, ampak tudi Slovensko komorno glasbeno gledališče (SKGG), in to že od leta 1996. Gre za zanimivo dopolnilo velikim opernim produkcijam. SKGG izvaja repertoar, ki ga je v obeh slovenskih opernih hišah najmanj slišati. Specializirani so namreč za novejšo operno glasbo 20. in 21. stoletja.

Izraz »komorna« izvirja iz italijanske besede »camera« ali soba po slovensko. V glasbi gre za zasedbo z nekaj instrumenti ali nekaj pevci, izvaja pa se lahko tudi v manjšem prostoru. Komorni glasbeniki se ne delijo na soliste in spremljevalce, temveč je poudarek na skupnem muziciranju. Razlika med opero in komorno opero je ta, da slednjo izvaja manjša zasedba, ki po navadi nima zbor. Orkester sestavlja manj instrumentalistov, tudi število pevcev je po navadi manjše. Včasih se sicer ni uporabljal izraz komerna opera, ker so vsi govorili o operi, ki je postajala vse večja

pozna posamezne talente. Potem se začnejo vaje. Najprej pevske, režijske, pridruži se orkester, nato se prebijejo do sklepne faze, kjer celotno dogajanje predstavijo na oder. Prižgejo luči, videokulise. Ampak to še ni konec. Ključno vlogo prevzame producent, ki skrbi, da se vsi elementi povežejo v celoto. Zasedba namreč teži k skupnemu cilju – ne glede na to, kako zahtevna je operna predstava, je zaželeno, da učinkuje, kot da ni tako.

Libretisti ideje včasih črpajo iz že napisane literature. Včasih jih navdihne vsakdanje življenje ali kak odlomek iz filma, ki jim pomaga obogatiti njihovo vizijo. Zaradi tega je repertoar Slovenskega komornega glasbenega gledališča čisto nepredvidljiv in še toliko bolj zanimiv. V preteklih letih so recimo izvajali opero Božji delec. Govorila je o Higggsovem bozonu, kjer so vse skupaj ovili v komedijo o fizikih. Pa opero o Adi Škerl, pozabljeni lirični pesnici, ki se je rodila v napačnem času,

nezanimiva. Naj malo prej naštete raznovrstne operne igre govorijo zase.

Poleg gledaliških dvoran lahko komorno operno glasbo slišimo marsikje, tudi na spletu. Le en klik stran. A ker ima gledališče vendarle svoje zahteve, ko predstava potrebuje točno določeno luč, opremo in ozvočenje, se lahko strinjamo, da je nekaj glasbo slišati, drugo pa jo gledati v živo. Ko se celotno dogajanje odvija pred našimi očmi in se nas velikokrat tudi zelo dotakne. Takrat glasba dobi še globlji pomen. In tega vzdušja se na domačem naslonjaču (še) ne da pričarati.

23. oktobra ob 19.30 si lahko v Štihovi dvorani Cankarjevega doma ogledate že večkrat razprodano komorno opero Svatba skladateljice Ane Sokolović.

Katja Kovalinka je že 11. leto predsednica Slovenskega komornega glasbenega gledališča. V njegovem vodenju in želji po ohranjanju tovrstnega žanra je našla svoje poslanstvo.

Kaj je največja posebnost Slovenskega komornega glasbenega gledališča?
Vsekakor to, da smo specializirani za operno glasbo 20. in 21. stoletja. To pomeni najraznovrstnejši repertoar. Redno naročamo nova slovenska dela in tako podpiramo naše umetnike. Ker pa sem sama tudi profesorica petja, se trudim najboljše mlade, talentirane umetnike, ki so še neizkušeni, vključiti v naše projekte. Se mi zdi pomembno, da jim damo priložnost in da skupaj gojimo tradicijo.

Kdo vse lahko obišče vaše gledališče?
Vsi ljudje vseh starosti. Že od samega začetka sem bila pozorna na to, da sem razvila dve liniji opernih predstav. Mogoče tudi zato, ker imam tri otroke in sem si zmeraj želela, da bi vzljubili opero. A ker otroci ne morejo po več ur nepremično sedeti, smo jim predstave prilagodili. Pogosto tudi naročimo nova operna dela zanje. Potem pa je tu še linija za odrasle, s katero skušamo ustreči najzahtevnejšim poslušalcem. Želja je, da bi bili glasbena in izvedbena raven visoki in za vse – od najmlajših pa do najstrožjih obiskovalcev.

Kako bogatite Ljubljano?
Organizacija s tako zgodovino, kot je Slovensko komorno glasbeno gledališče, je v

Evropi izredna redkost. Gojimo in razvijamo žanr, s katerim se ne ukvarja nihče drug pri nas. Zato zelo veliko prispevamo k ljubljanski in slovenski kulturni na sploh. Za nas je bilo napisanih že 11 novih del, kar se mi zdi velik dosežek, ki bo ostal za vedno.

Kaj pa občinstvo?
Ravno zaradi naših sodobnih libretov in uprizoritvenih pristopov občinstvo razvije čisto nov pogled na opero. Vedno sem navdušena, ko mi prijatelji rečejo: »Si pa res nismo mislili, da opera lahko izgleda tudi tako.« Pa ko opisujejo, kako so predstavo doživeli. Takrat res vidim, da znamo močno prikazati izbrano vsebino.

Kateri projekt vam bo še dolgo ostal v spominu?
Definitivno opera Onkraj vrta Stephena McNeffa, s katero smo se v tujini zelo dobro odrezali. Z zasedbo smo šli trikrat na Češko – tudi na prestižni bienalni festival Opera Praga. Dobili smo fantastične odzive – bili smo celo v ožjem izboru za najboljši predstavo festivala. To je za nas res velik uspeh.

V živo je neponovljivo

MARUŠA JAKŠE

in bogatejša, dokler ni dosegla vrhunca (vsaj po obsežnosti zasedbe) z Wagnerjevimi deli. Tako lahko rečemo, da je najprej obstajala komorna opera, ki je čez čas postala večja – opera, zvrst z velikim orkestrom, pevskim zborom, različnimi solisti in baletnimi vložki.

Seveda pa to ne pomeni, da je komorna opera lažja za izvajanje. Eden večjih izzivov je ravno produkcijski, ko morajo besede, glasba, igra in liki dobiti enakovredno umetniško vrednost. Paziti morajo, da vse skupaj na koncu deluje naravno in lahkotno. Morda pa je ravno to ena večjih prednosti, ko se zaradi igre, ki se odvija na odru, z gledalcem vzpostavi bolj intimen odnos.

Kako pa je nastajanje komornih opernih del videti v praksi? Najprej je seveda naloga komponista, da izbere literarno predlogo. Pravljico, recimo. Nato je treba napisati operni scenarij, libreto. Potem sledi glasbena podlaga, ki nastane pod vplivom skladateljve glasbene govorice. Ne pozabimo na glasbenike in pevce. Ti so izbrani na avdicijah ali pa jih določi ekipa, ki že dobro

po drugi svetovni vojni, ko so želeli imeti bolj pozitivno, graditeljsko poezijo in njeno delo zato ni prišlo do izraza. Tudi otroško pravljico Gospod in hruške so mojstrsko prelevili v opero za mlade.

Tako kot program je raznolika tudi glasba. Predvsem zaradi tega, ker v SKGG skladateljem puščajo proste roke. Se pa vseeno trudijo, da izbirajo čim bolj različne – po slogu in načinu izvajanja glasbe. Enim leži filmska glasba, drugim otroška in primerna za mladino, spet tretji pišejo izjemno komponentično kompleksna dela. Letos pripravljajo še eno manjšo premiero opere, kjer bo precej elektronske glasbe, česar v operi ne slišimo pogosto. Naslov bo Epigram: echo – metamorfoze, z njo pa se bodo odpravili tudi na Češko.

Morda bi kdo na tem mestu sklepal, da SKGG izvaja muzikale, vendar je med muzikali in operami razlika. Muzikal je po navadi velika glasbena oblika s specifičnim načinom petja. In v tem je tudi največja ločnica, saj ne gre za operno tehniko. Ampak seveda to ne pomeni, da je glasba v komorni operi zaradi tega bolj resna in

JUNAKI NAŠEGA OTROŠTVA

Cele generacije slovenskih otrok so odraščale ob pustolovščinah Zvitorepca, Lakotnika in Trdonje, ki letos praznujejo 70 let od prve objave stripa Zvitorepčeve prigode. Pa ob čudovitih ilustriranih zgodbah o Lupinici, medvedku Neewi in Zadnjem Mohikancu. Nekateri se spomnimo še zajčkov iz televizijskega Cikcaka, ki so nas opomnili, da si je treba pred spanjem umiti zobke. Vsi ti junaki so oživel najprej v domišljiji, nato pa še v slikanicah, stripih in risankah Mikija Mustra, velikega umetnika, ki je bil tudi miren, zbran in ljubezniv človek. V Peterokotnem stolpu Ljubljanskega gradu si oglejte razstavo njegovih del, ki bo navdušila nove mlade bralce, malce starejše obiskovalce pa spomnila na otroška leta in vse dogodivščine, ki so jih doživeli z lisjakom, volkom in želvatom.

Nismo izgubljeni

V Kinu Šiška bosta 22. oktobra pod skupnim imenom Not Exactly Lost nastopila skladatelj, pianist in glasbeni producent Tine Grgurevič Bowrain ter glasbenik in slikar Luka Uršič Kalu. Predstavlja bosta žanrsko prepleten, na trenutke zasanjan, včasih melanholičen, a presunljivo melodičen prvenec. Vstopnice za koncert lahko kupite na spletni strani **kinosiska.si**.

Dobro je vedeti in znati

Med nami ni superjunakov s super močmi. Zato vse junake, ki bi se radi naučili pomagati ljudem v zdravstveni stiski, vabimo na delavnice o temeljnih postopkih oživljanja s prikazom pravilne uporabe defibrilatorja. Delavnice, na katerih vam bodo tudi brezplačno izmerili krvni sladkor, tlak in raven holesterola v krvi, lahko obiščete v četrtnih skupnostih:

- Sostro: v četrtek, 20. oktobra, ob 18. uri na sedežu ČS Sostro, Cesta II. grupe odredov 43,
- Moste: v četrtek, 27. oktobra, ob 18. uri v Domu krajanov Fužine, Preglov trg 15,
- Jarše: v četrtek, 10. novembra, ob 18. uri v PGD Šmartno ob Savi, Kopna pot 6.

Služba za lokalno samoupravo MOL pa svojce oseb z demenco in druge, ki skrbite zanje, tudi vabi na strokovno predavanje o demenci, prepoznavanju bolezni in njenih prvih znakov, ki ga 8. novembra na sedežu ČS Trnovo na Devinski 1B organizirajo strokovni sodelavci Združenja za pomoč pri demenci Spominčica.

NOVA GENERACIJA GLEDALIŠČNIKOV

Pod okriljem programa Mlado Mladinsko, v katerem po načelu vajeništva sodelujejo mladinci in člani avtorske ekipe Slovenskega mladinskega gledališča, je nastala predstava Svoje usode krojači. V njej 20 ustvarjalcev, rojenih med letoma 2001 in 2006, ter trije člani igralskega ansambla raziskujejo družbena in generacijska, predvsem pa družinska razmerja v času, ko se je svet obrnil na glavo. Spored predstav in vstopnice najdete na spletnem mestu **mladinsko.com**. Ob tej priložnosti pa bi radi Slovenskemu mladinskemu gledališču, Novi pošti, Maski Ljubljana in vsem ustvarjalcem tudi čestitali za zmago predstave Solo na 56. mednarodnem gledališkem festivalu Bitef v Beogradu.

Razstava del oblikovalca Ranka Novaka

V Mestni galeriji Ljubljana si lahko ogledate razstavo izbranih del iz opusa Ranka Novaka, enega vodilnih slovenskih grafičnih oblikovalcev z izjemnim občutkom za skladnost tipografij, barvnih poudarkov in drobnih iskrivosti ter avtorja številnih emblematičnih podob revij, časopisov in blagovnih znamk. Leta 1985 je za dosežke na področju grafičnega oblikovanja skupaj z Miljenkom Liculom prejel nagrado Prešernovega sklada in bil do upokojitve profesor na Oddelku za vizualne komunikacije Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani.

Več gledališča, več plesa, več performansa

Pet ljubljanskih neodvisnih odrov je v gledališko-plesnem-performerskem abonmaju Transferzala združilo moči, da bi obiskovalkam in obiskovalcem kulturnih prireditev predstavili najboljše iz svojih repertoarjev. V okviru Transferzale si lahko abonenti za 30 evrov ogledajo pet različnih predstav v Centru kulture Španski borci, Gledališču Glej, Stari mestni elektrarni — Elektro Ljubljana, Plesnem teatru Ljubljana in Novi pošti, ki deluje pod okriljem Slovenskega mladinskega gledališča in Zavoda Maska. Poleg tega imajo abonenti tudi 50-odstotni popust na vse preostale predstave sodelujočih odrov. V abonma se lahko vpišete kadarkoli v sezoni 2022/23 na katerikoli blagajni sodelujočih ponudnikov. Več informacij o Transferzali pa najdete na spletni strani **transferzala.si**.

Vrnitev v kraljestvo Zlatoroga

Prvi slovenski celovečerni film V kraljestvu Zlatoroga je bil premierno prikazan leta 1931 v dvorani Grand hotela Union, kjer si ga je v naslednjih desetih dneh ogledalo kar 15.000 gledalcev. Novo digitalizirano in digitalno restavrirano kopijo pa si 18. oktobra lahko ogledate v Cankarjevem domu. Filmska zgodba, ki si jo je zamislil pisatelj Juš Kozak, režiral pa jo je gornik in glasbenik prof. Janko Ravnik, spremlja popotovanje treh družabnikov, ki se iz Kranjske Gore prek Vršiča, Prisojnika, Vodnikove koč in Kredarice odpravijo na vrh Triglava. Nemi film bo na novi projekciji s svojo stalno zasedbo spremljal glasbeni kvartet, ki ga sestavljajo Andrej Goričar na klavirju, Matej Haas na violini, Jakob Bobek na klarinetu in Milan Hudnik na violončelu. Ljubitelji filma in gornišva si vstopnice za slavnostno premiero lahko zagotovite na spletni strani **cd-cc.si**.

35. seja Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Svetnice in svetniki so na septembrski seji kot po navadi postavili več vprašanj in dali več pobud, na nekatere so že dobili tudi odgovore oddelkov MOL. Poleg tega so soglasno sprejeli sklep o zvišanju vrednosti namenskega premoženja in kapitala Javnega stanovanjskega sklada MOL ter predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o grbu, zastavi in imenu Mestne občine Ljubljana ter znaku Ljubljana.

UREDNIŠTVO

Razprava o izvrševanju proračuna MOL za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2022

Vodja Oddelka za finance in računovodstvo MOL Saša Bistan je predstavila izvrševanje proračuna MOL v prvi polovici tega leta: prihodki so »realizirani v višini 178,6 milijona evrov oziroma 38,6-odstotno. Odhodki pa v višini 197,2 milijona evrov oziroma 42,6-odstotno. Realizacija v tem obdobju je primerljiva z realizacijami v enakem obdobju v preteklih letih.« MOL je bila ob polletju zadolžena za 97,5 milijona evrov. Kot je pojasnila Bistanova, so poglavitni razlog za to »sezonski vpliv gradnje /.../, saj se določeni projekti sofinancirajo iz državnih in evropskih sredstev, zahtevke za povrnitev sredstev pa lahko uveljavljamo le na podlagi izvedenih storitev«.

Ksenija Sever (SDS) se je v razpravi osredotočila na porabo MOL na področju kulture. Kot je poudarila, so v zaključnem računu »našteti izvajalci kulturne dejavnosti, zneski prejemkov«, a niso znane vsebine. Ob tem je mestno upravo pozvala: »Igralci skačejo po prostoru nagi, z zelenjavo v genitalijah, ali stojijo goli v izložbah. Zame to ni kultura in to vse pa financira tudi MOL. Povem, mi vsi tukaj smo pritisnili tipko za program kulture, zato predlagam, da MOL, v kolikor je potreba povečanja zaposlenih v Oddelku za kulturo, to stori, ki bodo podrobno pregledovali in spremljali programe, ki jih financira MOL.« Kot je še poudarila, so na območju MOL tudi

drugi javni zavodi – MGL, Šentjakobsko gledališče in podobni – »ki odlično delujejo, pozitivno poslujejo, pa raje njim namenimo večja sredstva«. Dodala je, da podpira sredstva, ki jih MOL namenja kulturi, tudi Oddelku za kulturo MOL gre pohvala.

Mestni svetniki so poročilo sprejeli s 25 glasovi za in devetimi proti.

Razprava, povezana s sklepom o soglasju k določitvi redne delovne uspešnosti vodstvu Zdravstvenega doma Ljubljana za leto 2021 Mojca Škrinjar (SDS) je vnovič opozorila na hudo problematiko pomanjkanja zdravnikov v zdravstvenih domovih v mestu: »Sem mnenja, da ne nosi celotne odgovornosti sama občina, vendar pa se mi zdi, da kljub vsemu premalo naredimo za to, da bi Ljubljančani in Ljubljančanke imeli vsak svojega osebnega zdravnika. To je dandanes nedopustno in pričakujem od občine, da bo seveda nekaj tudi na tem področju storila.« Župan Zoran Janković je glede tega na kratko povedal: »Zdaj spet tečejo pogovori o tem. Že vsa leta sem tu že dal mnoge ministre čez. Problem Ljubljane je, da kadar ne morejo dobiti zdravnika, zdaj bom rekel v Domžalah, pridejo kar v Ljubljano. /.../ Ljubljana vse to rešuje, 500.000 ljudi.«

Pobuda za uvedbo brezplačnih prevozov na klic Oddelke za gospodarske dejavnosti in promet je na pobudo **Urške Honzak (Levica)** odgovoril, da se že izvajajo različne oblike brezplačnega prevoza, hkrati »pa je za upokoјence brezplačen tudi prevoz z mestnimi avtobusi Ljubljanskega potniškega prometa«. MOL oziroma Ljubljanski potniški promet po njihovih besedah »brezplačnega individualnega prevoza občanov žal ne more zagotoviti, saj trenutno nima razpoložljivih osebnih vozil za ta namen in tudi ne sodelavcev oziroma sodelavk za izvedbo tovrstne oblike prevoza«. Poleg tega so poudarili, da v MOL zagotavljajo storitev javnega prevoza za vse, torej ta ni vezana samo na določeno skupino ljudi, »saj bi to pomenilo izločanje drugih občanov in občanov, ki prav tako potrebujejo ali si želijo brezplačen prilagojen prevoz. Uvedba takšne storitve samo za izbrane ne bi bila upravičena niti gospodarna.«

Sicer pa, kot so še zapisali, v MOL skupaj z javnimi zavodi in podjetji z različnimi ukrepi in dejavnostmi skrbijo tudi za starejše občanke in občane. »Oblikujemo sodobne programe, ki krepijo zdravje in vlogo starejših v družbi, ter večamo pestrost in dostopnost

različnih dejavnosti za aktivno in učeče preživljanje starosti.«

Pobuda glede pasjih parkov

Oddelke za gospodarske dejavnosti in promet MOL je na pobudo **Mojce Sojar (NSi)** v zvezi s pasjimi parki odgovoril, da je bilo na območju MOL v zadnjih 15 letih postavljenih že šest pasjih parkov. »Letos nameravamo urediti nov, nekoliko drugačen pasji park v Tivoliju, in sicer na zelenici pri športnih igriščih.« Uporaba pasjih parkov je na območju MOL brezplačna, »saj želimo z njimi spodbuditi do vseh prijazno sobivanje psov, njihovih lastnikov in drugih občanov«, so še zapisali v odgovoru na pobudo mestne svetnice.

Vprašanje glede udeležbe in višine štartnin na Volkswagen 26. Ljubljanskem maratonu

Oddelke za šport MOL je na vprašanje **dr. Dragana Matića (Svetniški klub samostojnih svetnikov)** v zvezi z udeležbo in višino štartnin na Ljubljanskem maratonu med drugim pojasnil, da politika MOL glede popularizacije teka in množične športne aktivnosti odraslih ostaja enaka. »Samo odraslim za aktivacijo v športno rekreacijo sofinanciramo letno 50 izvajalcem 260 dejavnosti v vrednosti 670.000 evrov in dodatnih 22.500 ur brezplačne uporabe športnih objektov.« Na omenjenem oddelku so dodali, da je upad udeležbe po letu 2015 »enak tudi pri drugi veliki množični tekaški prireditvi Tek trojk, ki je za udeležence brezplačna«. Zato po njihovih besedah »zmanjševanja udeležbe pri Ljubljanskem maratonu nikakor ne moremo povezovati z zviševanjem štartnine«.

V 82. letu starosti se je od nas nedavno poslovil prof. dr. Jože Mencinger, izjemno prodoren pravnik in ekonomist, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani, redni član SAZU, podpredsednik prve slovenske vlade in častni meščan Ljubljane.

PROF. DR. JOŽE MENCINGER

MARJAN SEDMAK

Dve leti ali kaj takšnega je tega, kar smo sedeli pri sobotni kavi in – ne prvič – hvalili članek, ki ga je podpisal prof. dr. Jože Mencinger, v tistem času že upokoјeni zaslužni profesor Univerze v Ljubljani. Skoraj pol stoletja sva bila soseda. Koseškimi terasami je mogoče očitati to in ono, njihova nesporno najboljša lastnost pa je, da ustvarjajo sosesko. Ali drugače: sosedje se hočeš nočeš nenehno srečujemo. Ko sem sosеду Mencingerju prenesel pohvalne besede, je bil odziv nepričakovan: »Malo me je kap, pa sem hotel videti, ali mi glava še deluje.« To je tista značilna poteza Jožeta Mencingerja, iskanje bistvenega, zanj resnično pomembnega. Tak je bil tudi njegov slog pisanja in sporočilnosti. Nikoli ni opletal s strokovno hermetičnim diskurzom, z izrazi, kot so »korporacijsko upravljanje« in podobni. Imel je zdrav razum, in ker ta pogosto zavaja, ga je opiral na globoko poznavanje stroke. Zato smo ga z veseljem brali.

Jože Mencinger je bil socialno občutljiv in veren, le da pod svojimi pogoji. Ko to ni bilo

najbolj priporočljivo, smo ga sosedje videli, kako ob nedeljah z družino odhaja k maši v bližnjo cerkev – in morda je bilo v tem tudi nekaj kljubovanja. Ko smo po osamosvojitvi videli nekaj nekoč zagrizenih članov vladajočih partije sedeti v prvih cerkvenih klopih, smo soseda Mencingerja, če se ne motim, tedaj še člana prve slovenske vlade, na sončni nedeljski dopoldan opazili pri opravkih v atriju. »Politike imam že čez teden dosti,« se je glasilo pojasnilo, »ne bom je poslušal še v cerkvi.«

Iz strankarsko politične operative se je umaknil kmalu po osamosvojitvi in hkrati ostal v politiki kot njen komentator. V medijih, na našem hodniku – »Je kaj novega, sosed?« – pa tudi tako, da so ga zanimale tako imenovane politike, to je programske usmeritve. Pred kakšnimi štirimi ali petimi leti je mimogrede omenil, da ga mlad strankarski začetnik včasih vpraša za nasvet. »Pa me še kar poslušaj,« je pripomnil. Verjetno je manj kot tri mesece tega, kar smo se zapletli v običajno hitro izmenjavo mnenj na hodniku. Na vprašanje, ali ga nekdanji začetnik še kdaj povpraša za nasvet (in mu prisluhne), je odgovoril: »Zakaj? Saj zdaj je

(1941–2022)

že na oblasti.« Takšen je bil Jože Mencinger, prizemljen, sposoben sebe in druge videti iz oddaljenosti, pa naj je šlo za velike in usodne teme, za ljubljanske urbane zadeve ali pa za naše hišne malenkosti. Prav zaradi njegovega prizemljenega pristopa k problemom je bil skoraj pol stoletja, kar smo bili sosedje, tako ali drugače vključen v tisto, čemur smo nekoč rekli hišni svet. Še vedno mi zveni v ušesih: »Pa to res potrebujemo? Je denar za to?«

Ni ga več, zato je zdaj na našem hodniku praznina. Ne vem, zakaj se mi zdi, da je profil takšnega človeka že pred tremi stoletji najbolje opisal Baruch Spinoza z zavezo – in ne zamerite mi, da se vsiljujem z latinščino, v izvirniku zveni veliko bolje kot v prevodu: Sedulo curavi humanas actiones non ridere, non lugere, neque detestari sed intelligere. (Vztrajno sem skrbel za to, da se človeškimi dejanji ne bi smejal, se zaradi njih žalostil ali jih zaničeval, hotel sem jih razumeti.) Tu nekje se spominjam in se bom spominjal ekonomista in soseda, predvsem pa človeka z etično hrbenico, Jožeta Mencingerja, častnega meščana Ljubljane.

VOLKSWAGEN
LJUBLJANSKI
MARATON

POZOR!

V NEDELJO, 23. OKTOBRA, BODO PREDSEDNIŠKE VOLITVE, V LJUBLJANI PA TUDI MARATON

V Ljubljani bo v nedeljo, 23. oktobra, Volkswagen 26. Ljubljanski maraton. Teklo bo okoli 10.000 tekačev. Ceste in ulice, po katerih bo potekala trasa maratona, bodo ta dan zaprte za promet.

Ob ljubljanskem maratonu bodo v nedeljo, 23. oktobra, tudi volitve za novega predsednika Republike Slovenije. Državna volilna komisija, organizatorji maratona in vodstvo MOL so se dogovorili za različne ukrepe, s katerimi želijo volivkam in volivcem kljub začasnim zaporom cest omogočiti neoviran dostop do volišč.

PRIPOROČAMO

PEŠ

Pri dostopu na volišče ne bo težav, saj bodo prostovoljci, policisti, gasilci in redarji zagotavljali prehode povsod, tudi na križiščih, kjer bo potekal maraton.

Z AVTOBUSOM

V času maratona bo prevoz z mestnimi avtobusi na vseh linijah brezplačen.

Z AVTOM

Priporočamo vam, da se na volišče odpravite pred maratonom ali po njem: promet bo v celoti sproščen do 8.45 ter od 15. ure naprej.

Če se boste na volišče odpravili v času maratona, organizatorji zagotavljajo, da ob nobeni zaporu ne boste čakali več kot 15 minut.

Brezplačno parkiranje osebnih vozil bo omogočeno na parkirišču pri Strelišču Rudnik ter pri trgovini Mercator in Lekarni Ljubljana ob Dolenjski cesti. Parkiranje bo brezplačno tudi na parkiriščih P+R, od koder bodo vozili mestni avtobusi.

MEŠČANKAM IN MEŠČANOM
SE ZAHVALJUJEMO
ZA RAZUMEVANJE.
NA ŠPORTNO IN VOLILNO
NEDELJO BOMO POKAZALI,
DA LAHKO S STRPNOSTJO
IN MEDSEBOJNIM
SPOŠTOVANJEM
V LJUBLJANI SOČASNO
IZPELJEMO TUDI DVA TAKO
ZAHTEVNA PROJEKTA!

Vse informacije o maratonu, zaporah cest, dostopih do volišč in druge podrobnosti najdete na spletni strani **vw-ljubljanskimaraton.si**.